

EMBRUIXADES

UNA JORNADA CULTURAL SOBRE BRUIXES

Núria Roca Lladó

Curs 2022 – 2023

Treball Final de Grau

Margarida Casacuberta

Comunicació Cultural – Facultat de Lletres

Universitat de Girona

*Moltes n'an mortes
en foch cremades
sentenciades
ab bons processos
per tals excessos
en Catalunya.*

Jaume Roig, *Spill o Llibre de les dones* (ca1459)

8 de març

*Amb totes dues mans
alçades a la llunya,
obrim una finestra
en aquest cel tancat.*

*Hereves de les dones
que cremaren ahir
farem una foguera
amb l'estrall i la por.*

*Hi acudiran les bruixes
de totes les edats.
Deixaran les escombres
per pastura del foc,
cossis i draps de cuina
el sabí i el blauet,
els pots i les cassoles
el fregall i els bolquers.*

*Deixarem les escombres
per pastura del foc,
els pots i les cassoles,
el blauet i el sabó.*

*I la centra que resti
no la canviarem
ni per l'or ni pel ferro
per ceptres ni punyals.
Sorgida de la flama
sols tindrem ja la vida
per arma i per escut
a totes dues mans.*

*El fum dibuixarà
l'inici de la història
com una heura de joia
entorn del nostre cos
i plourà i farà sol
i dansarem a l'aire
de les noves cançons
que la terra rebrà.*

*Vindicarem la nit
i la paraula DONA.
Llavors creixerà l'arbre
de l'alliberament*

Maria Mercè Marçal, *Bruixa de dol* (1979)

RESUM

Aquest Treball Final de Grau parteix del meu interès per crear un projecte amb identitat pròpia, i de la necessitat de desenvolupar i projectar un esdeveniment al voltant de la perspectiva de gènere. S'emmarca dins la figura de la bruixa, i pretén posar especial atenció a la persecució i la caça de bruixes, que van tenir lloc entre els segles XV i XVIII.

En ell es proposen nou activitats, a executar al mes de novembre de l'any 2023, els quals pretenen confeccionar una jornada ludicocultural, que vol transportar al públic a una època, on moltes dones van morir cremades o penjades a la forca, per voler ser lliures de la mirada de l'home o per tenir coneixements sobre el cos femení o la natura.

L'activitat principal és una taula rodona, duta a terme per a professionals del sector, que acompanya a dues exposicions relacionades amb l'eix vertebral del projecte: qui eren les bruixes, la persecució que van patir i la seva caça.

Aquest Treball, però, està centrat a organitzar un esdeveniment cultural en l'àmbit professional, seguint els passos corresponents. És per això que no es focalitza en el perquè dels fets ocorreguts, ni en il·lustrar les circumstàncies que van permetre que la persecució de dones «innocents» perduessin en el temps.

Paraules clau: bruixeria, feminisme, organització, esdeveniment, cultura

AGRAÏMENTS I DEDICATÒRIA

Vull agrair, a la meva tutora, Margarida Casacuberta, que em deixés tirar endavant aquest Treball Final de Grau amb tan poc marge de temps, i per tot l'acompanyament que m'ha fet durant tot el curs. Vull donar-li les gràcies, també, per les llargues tutories, parlant de cultura, feminisme i bruixes. Aquestes converses han sigut claus per poder desenvolupar aquest Treball Final de Grau, i perquè jo em senti capaç de tirar endavant aquest projecte.

Vull agrair, també, al regidor de cultura de Gironella, el Sr. Lluís Vall, per tenir sempre un «sí» per resposta, quan li feia alguna proposta escabellada, i per creure que aquest projecte es podrà dur a terme, enguany.

Així mateix, vull dedicar aquesta jornada cultural a la meva iaia i, en conseqüència, a totes les iaies. Per ser el pal de paller de casa, per ser una dona resilient, per saber i compartir el que sap, per ensenyar-me i educar-me des de ben petita i, inclús, ara de gran, per preguntar-me i voler aprendre. Perquè aquest any ha sigut molt difícil, i perquè, sense ella, aquest projecte no hagués estat possible. Moltes gràcies, iaia, per les converses que hem tingut, tot i la distància d'aquests últims mesos. Aquest projecte està dedicat a tu, i a tot el que tu m'has ensenyat durant anys.

T'estimo molt.

ÍNDEX

RESUM	5
AGRAÏMENTS I DEDICATÒRIA.....	6
1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA.....	9
1.1. ESTAT DE LA QÜESTIÓ	13
1.2. OBJECTIUS DEL TREBALL	18
1.3. LIMITACIONS.....	19
1.4. CRITERIS METODOLÒGICS	20
LES DADES DESCRIPTIVES DE L'ORGANITZACIÓ D'UN PROJECTE CULTURAL	20
2. DESCRIPCIÓ GENERAL	22
3. MARC DE REFERÈNCIA	23
4. PERSONES DESTINATÀRIES	25
5. UBICACIÓ I ZONA D'INFLUÈNCIA.....	26
5.1. LOCALITZACIÓ.....	27
6. OBJECTIUS.....	29
7. ACTIVITATS I CALENDARI.....	31
ACTIVITATS.....	31
DADES DE LES ACTIVITATS	36
Vine a fer safareig!	36
Concert de l'Anna Ferrer	37
Taller Fes la teva pròpia compresa de tela	38
Exposició Som les netes de les bruixes no vau matar	38
Exposició Com és una bruixa?.....	39
Taula rodona amb Ivet Eroles, Carme Xammar i Josep Sánchez	40
Taller Descobreix-te	40
Concert jove amb Akelarre i PD Kin K-Cau.....	41
Taller sobre plantes medicinals	42
Feminisme, gèneres i sexualitats	42
Les bruixes de Gironella.....	43
8. ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT INTERN	45
9. COMUNICACIÓ	49
10. ELS RECURSOS	52
11. EL PRESSUPOST	53
BIBLIOGRAFIA	55

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

Aquest Treball Final de Grau sorgeix d'un treball fet a priori per una assignatura que vaig cursar durant el meu Erasmus+, el segon quadrimestre del curs 2022-23. En aquesta assignatura, havíem de pensar un esdeveniment que respongués a un dels disset Objectius de Desenvolupament Sostenible, que van establir l'Organització de les Nacions Unides el 2015¹, i és per això que jo vaig decidir crear una exhibició que posés en relleu el repte de la igualtat de gènere, o, en conseqüència, la falta d'ella. I d'aquí va sorgir una exposició, que narra què va ser i què va suposar la caça de bruixes.

Per què aquest tema? Feia temps que em ressonava el regust amarg que va deixar la caça de bruixes i la falta de coneixement que tenim d'aquest episodi de la nostra història col·lectiva. A la conclusió del seu Treball Final de Grau, Jan Vilanova, un historiador i dramaturg andorrà, que ha estudiat amb profunditat la història de les bruixes, escrivia que «si les bruixes no tinguessin tantes zones de foscor, inventades o reals, molt probablement no despertarien l'interès que despertem». (2017-2018, p. 49). I coincideixo amb la seva aportació del terme *iceberg* quan parlem de bruixes. Sabem tan poca cosa, d'allò que a passar... Per què, del poc que sabem, encara repetim els mateixos errors? Com podem canviar la història? Coneixem tota la història? Qui l'ha de contar, sinó nosaltres?

Durant més de tres-cents anys es van assassinar a milers de «dones pel fet de ser viudes, estrangeres, velles, solteres; per tenir coneixements de la natura i del cos femení i pel fet de rebel·lar-se davant els canvis socials [...]. Aquestes dones eren perseguides per la comunitat, castigades, cremades, torturades i violades per bruixeria». (Vives Ramon, 2020-2021, p. 6). S'estima que a Catalunya, «només entre els segles XV i XVI, hi va haver més de dos-cents judicis d'aquest nou crim», sense tenir en compte el punt culminant de la cacera de bruixes, que es va produir el segle XVII (Eroles Palacios, 2021, p. 24-25). Va ser —en termes

¹ A consultar a: <https://sdgs.un.org/goals> (United Nations, 2015)

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

actuals— el femicidi² més gran de la història (Fajardo Sánchez, 2015), i crec que és important donar-hi la difusió que es mereix.

La meva idea és crear una jornada de bruixes al meu poble, Gironella, Berguedà. Tres dies on només es parli de bruixes: amb grups de música, tallers, una taula rodona, activitats i exposicions al voltant de la seva identitat, la seva història i la seva persecució.

Per tant, per tal de crear i desenvolupar aquesta idea, he fet una recerca de diferents autors i autores que parlen sobre el tema, per impregnar-me de la història de la caça de bruixes i les bruixes; he parlat amb estudiosos i amb els responsables de cada una de les activitats, per fer-les tan fidels com sigui possible als valors d'aquest projecte. I també, m'he posat en contacte amb responsables d'altres festes i fires de bruixes, d'arreu de Catalunya.

Tot el que he après, les meves ganes de documentar-me i de continuar creixent professionalment i educativament estan reflectides en aquest Treball. Perquè penso que és important saber, però que és més important compartir el que t'han ensenyat.

Una de les raons principals que motiven i argumenten aquest projecte és la idea d'igualtat de gènere que fa anys que es va formant a les nostres societats. Tal com assegura Marianne Hester, la caça de bruixes es podria veure com un exemple de femicidi, i «el femicidi és tan antic com el patriarcat» (Fajardo Sánchez, 2015, p. 478), així que executar aquest projecte és una exemplificació del que fa més de set-cents anys que estem vivim: una societat patriarcal, que castiga les dones pel simple fet de ser dones.

Aquest projecte, doncs, com ja he esmentat, parteix d'un treball previ, fet a l'assignatura *Atelier de Publicidade e Relações Públicas*, durant la meva estada Erasmus+ a la Universidade da Beira Interior, Covilhã, Portugal. El treball d'aquesta assignatura consistia en una breu exposició gràfica-narrativa sobre la

² Crim de qui mata deliberadament una dona per raons de gènere, o de qui la indueix al suïcidi com a conseqüència de la pressió i la violència exercides sobre ella (Institut d'Estudis Catalans, 2022).

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

història de la caça de bruixes: què va ser i què va suposar la caça de bruixes, l'herència que va deixar en l'actualitat i la lluita feminista en contra d'aquesta.

Amb tota la feina inicial ja feta, i arran que, a Gironella, ja s'estava gestant un musical sobre les bruixes locals, vaig pensar que seria interessant transportar aquesta exposició al meu poble i crear un projecte al voltant de les dones que van anomenar «bruixes». M'interessava organitzar un esdeveniment cultural en clau feminista, on les protagonistes siguem dones. Les dones d'abans, les de tota la vida, de la terra, les dones que van explicar i deixar un llegat d'històries, sabers, amors i cures...

Una jornada per a aquelles persones que vulguin recordar a unes dones que es van entregar en cos i ànima perquè persones com nosaltres, les feministes del moment, poguem esdevenir el que som i com volem ser. D'aquí brolla el meu Treball. Vaig pensar que seria interessant complimentar aquest musical, que ja estava previst que es realitzés, amb tota una jornada de tres dies, íntegrament relacionada amb les bruixes, els seus sabers, la seva persecució i la seva caça.

Diuen que l'essència de la memòria històrica és explicar-la per tal de no oblidar-la. S'ha de relatar i exposar, s'ha d'aprendre i d'ensenyar, sempre posant èmfasi en la importància del context en el qual el fet va passar. Si perdem els records, si oblidem a les persones que van sofrir, perdrem la naturalesa d'allò que som, d'allò que hem construït i el perquè de la nostra raó de ser. Es diu que la història l'escriu qui venç, però penso que sempre hi ha qui vol deixar constància de la vida d'aquelles persones que no van poder parlar, però que tampoc van deixar de lluitar.

Ivet Eroles (2021) fa referència a les històries silenciades de les dones que van morir a la forca: «El que sabem de dones com na Rugalla o na Guitarda ha estat escrit pels homes que les van torturar i matar»; i afegeix: «a algú li toca transcriure les veus d'aquestes dones i rescatar molts més noms [i] moltes més històries» (p. 39). I reitero, en veu d'Eroles Palacios (2021), aquesta és una de les finalitats del projecte: «evitar que es faci pols de la memòria i se l'endugui el vent del torb» (p. 39).

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

El meu projecte, doncs, vol narrar la història de les dones marginades, de les que demanaven almoïna, les dones pobres, les viudes, estrangeres, velles, solteres, aciençades, revolucionàries, de les dones que van torturar, cremar, apedregar, enterrar vives, forcar, penjar..., de les dones que van assassinar durant més de tres-cents anys (Fajardo Sánchez, 2015; Federici, 2021; Vives Ramon, 2020-2021; Eroles Palacios, 2021). I també vol recuperar part de tot allò que es va perdre amb els cossos d'aquestes dones, perquè «no solament els cossos de les *bruixes* destruïdes van acabar a la foguera, també hi va acabar un [...] ampli camp de coneixements, com el de les plantes medicinals, els mètodes anticonceptius i abortius o la màgia que servia per obtenir l'amor dels homes» (Federici, 2021, p. 56-57).

L'objectiu principal del projecte és difondre, informar i ensenyar a la població què va ser i què va significar la cacera de bruixes que va tenir lloc a Catalunya entre els segles XV-XVIII, organitzant una jornada cultural de tres dies a Gironella. I la viabilitat del projecte compta, sobretot, amb l'ajuda de totes les regidories de l'Ajuntament de Gironella, que aportaran el seu granet de sorra, invertint en el meu Treball, perquè es faci realitat; així com en l'esforç de les persones treballadores, col·laboradores i protagonistes d'aquesta jornada. Estic molt contenta, perquè el nou equip de govern 2023-2027 de Gironella compta amb una regidoria de Polítiques d'Igualtat, del qual es nodrirà i finançarà la major part de les activitats d'aquest projecte.

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

1.1. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Qui van ser les anomenades bruixes? Quin llegat ens han deixat culturalment? Per què, durant més de tres-cents anys, es van perseguir a dones «innocents»? Quin era el punt en comú amb totes aquestes dones? Aquestes eren algunes de les preguntes que ressonaven al meu cap quan vaig començar a pensar i a perfilar aquest Treball. Tenia molts dubtes i molts camps del coneixement incomplets, que no sabia com resoldre, perquè no tenia prou informació. ¿Per què a l'escola, a l'institut o a la universitat mai no em van parlar de la història de les bruixes? ¿Per què a la història del feminisme no hi ha un capítol que es parli de bruixes? Quina coneixença es té, d'aquest fet?

Aquesta inquietud ha fet que, per poder desenvolupar aquest Treball, llegís. Que llegís molt sobre temes relacionats amb les bruixes, que mirés documentals, pel·lícules, que parlés amb estudiosos, que mirés reportatges i exposicions ja fetes..., però encara no n'he tret cap conclusió exacta... És per això que he descobert que amb aquest Treball no pretenc treure l'entrellat d'allò que va passar o de per què hi va haver aquesta persecució i caça de bruixes. Potser això és feina de la gent que estudia antropologia, sociologia, psicologia social o història; o potser ho faré jo més endavant, d'aquí a uns anys...

L'objectiu que jo volia aconseguir amb aquest Treball era fer una jornada que parlés de bruixes, d'un episodi de la nostra història que va ser una qüestió de gènere. Posar en relleu la violència que es va exercir contra les dones, però que encara s'exerceix. Aplicar la perspectiva de gènere a un nou esdeveniment, perquè és molt important utilitzar aquesta perspectiva a tot arreu, però sobretot a la història. Vull remoure consciències i que el públic s'interessi i indagui més sobre un tema que encara està passant actualment.

Pau Castell, historiador català, especialitzat en la història de la cacera de bruixes, afirma a la seva tesi doctoral *Orígens i evolució de la cacera de bruixes a Catalunya (segles XV-XVI)* (2013) que «l'originalitat de les ordinacions de la Vall d'Àneu [datades de l'any 1424] rau en el fet que en elles s'hi defineix per primer cop i de forma explícita el nou crim de bruixeria» (p. 159), i que això «situa Catalunya com un dels bressols de la cacera de bruixes a Europa» (p. 16).

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

Castell i Granados, en aquest mateix document de l'any 2013, també afirma que l'estereotip de la bruixa es va anar gestant durant els segles anteriors al quinzè, «a partir d'elements antics i d'un conjunt de pràctiques i creences populars reformulades per la teologia i la predicació baix medieval» (p. 147). Anys més tard, al suplement *Plecs d'Història Local*, inclòs en la revista *L'Avenç*, escriu un article on es reafirma dient que «aquells judicis es basaven en una nova tipologia criminal [...] a partir de la fusió i reformulació de tradicions anteriors relatives a la màgia malèfica, el crim de metzines, la nova demonologia³ de base tomista⁴, l'antisemitisme, la misogínia, l'acció inquisitorial contra l'heretgia i la diabolització de determinats esperits nocturns procedents del folklore medieval europeu.» (Castell i Granados, 2021).

I amb aquesta frase de Pau Castell, incideixo en la mentalitat de les societats de l'època, unes societats, els quals la majoria d'autors i autores que les han estudiat, han descrit com a misogínies, que van utilitzar aquesta persecució per a construir una societat controlada pels homes, que «confinava a les dones a una posició social subordinada [a ells], al mateix temps que castigava amb duresa tota afirmació d'independència» (Federici, 2021, p. 39).

I és que els versos que es plasmen a l'inici d'aquest Treball, són d'un poema de Jaume Roig, un metge i escriptor valencià que, com tants d'altres, «s'encarregà [a través de la literatura o la poesia] de blasmar aquelles pràctiques i les persones que les duïen a terme, tot recalcant el seu caràcter diabòlic i la seva relació amb els mals que afectaven la societat», pràctiques causades majoritàriament per a dones, ja que, com recalca Pau Castell (2013), la presència d'homes als judicis per bruixes —i bruixots— és gairebé anecdòtica, només al voltant del 10% del total de persones acusades pels crims de bruixes van ser homes, i la veritat és que aquests sempre s'acusaven en els judicis amb múltiples persones denunciades.

«Aquesta caça va ser un instrument per construir el patriarcat» (Vives Ramon, 2020-2021, p. 7). Van ser els homes amb poder legislatiu i eclesiàstic qui van exercir «violència física, psicològica i institucional» (Jiménez Sureda, 2017,

³ Àmbit de la teologia que estudia als dimonis.

⁴ Doctrina impulsada pel pensament de Sant Tomàs d'Aquino.

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

citada per Vives Ramon a *La caça de bruixes: una mirada des de la perspectiva de gènere*, p.7) envers les dones. I és que el segle XV començà un sistema, que perdurà en les societats actuals. Un sistema, els quals ha deixat a les dones a un segon pla, relegades, en molts casos, a casa seva i en les feines d'àmbit domèstic.

Unes societats que se situen a favor de l'agressor en els judicis per violència masclista, violacions i femicidis; unes societats que legitimen a un poder executiu abusiu, que està en contra de les polítiques feministes, de la llibertat d'orientació sexual i de les polítiques que afavoreixen als diferents tipus de famílies. Unes societats que no afronten, de base, la bretxa salarial. Unes societats que es conformen tot i saber que, a països com Ghana, s'han hagut de construir «campaments de bruixes», on les dones que ja no són fèrtils, viuen expulsades dels seus poblats, davant d'una amenaça imminent de mort, infligida pels seus veïns i veïnes, per tal d'aconseguir els seus béns i les seves propietats (Federici, 2021).

Aquest Treball pretén posar en consideració tots aquests fets, perquè ens continuï picant la curiositat i vulguem indagar més en aquesta història col·lectiva, que fa relativament poc temps que es consigna. I ho pretén fer, proposant una jornada ludicocultural amb diferents activitats que recorden aquells temps i els sabers que compartien les dones sospitoses de bruixeria.

Així doncs, les activitats concretes que jo proposo per aquesta jornada són:

Un taller per aprendre a confeccionar les teves pròpies compreses de tela, perquè no fa ni un segle que utilitzem les compreses d'un sol ús, i en fa molts que s'han utilitzat les compreses de tela. Aquest taller ens connectaria amb els sabers propis de dones, els quals van prohibir durant molt de temps, com filar a la vora d'un camp, perquè es creia que portava mals auguris (Vilanova Claudín, 2017-2018) o quedar per cosir, perquè es creia que quan les dones es reunien, planejaven conspiracions en contra del govern o de l'Església (Federici, 2021).

Una taula rodona amb persones que han estudiat la caça de bruixes, per tal que ens expliquin fets verídics i contrarestats d'aquest fet al territori català. Una exposició que parli sobre què va ser, què va suposar i l'herència que va

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

deixar la caça de bruixes, inspirada en el llibre *Brujas, caza de brujas y mujeres* de Silvia Federici (2021). I una segona exposició que posi en relleu la imatgeria popular que tenim sobre com és una bruixa, i la imatge real del que eren les dones considerades bruixes, per plasmar com ens han enganyat els contes infantils populars.

Josefina Roma (2007) afirma al desè article de l'exposició *Per bruixa i metzinera. La cacera de bruixes a Catalunya* del Museu d'Història de Catalunya, que les publicacions d'èxit dels contes infantils populars, «van anul·lar moltes versions orals i locals» (p. 182) sobre bruixes i van establir un cànon de bellesa ajustat als personatges i a les històries. I, en una escena de la pel·lícula *Los caballeros de la mesa cuadrada y sus locos seguidores* de Gilliam i Jones (1975), veiem plasmada aquesta afirmació, quan es vesteix a una dona «de bruixa», per tal de poder-la jutjar. I és que, segurament no m'equivoco si dic que en l'imaginari col·lectiu, la majoria de nosaltres vestim a les bruixes de la mateixa manera: nas punxegut, moltes faldilles i un barret triangular.

Un taller infantil sobre feminisme, gèneres i sexualitats, perquè penso que la formació en l'educació i el respecte cap a la dona —però també cap a totes les persones de la societat— s'aprèn més ràpidament, si ho aprens de menut.

Un taller sobre plantes medicinals, per conèixer la naturalesa que tenim al nostre entorn, saber què ens pot aportar i compartir sabers de les dones remeieres, trementinaires i recol·lectores dels temps ancestrals.

Un taller sobre sexualitat, perquè el fàcil accés a la pornografia fa que les pràctiques sexuals, sobretot dels adolescents, no siguin les més encertades; i perquè, al segle XXI, la sexualitat femenina és un tema tabú, que segurament devia començar amb l'aïllament de la dona a la llar, sense poder socialitzar amb altres dones.

Un sopar de dones, perquè en aquesta societat patriarcal que vivim, els homes ocupen molts espais, i les dones, a vegades, necessitem indrets on sentir-nos protagonistes.

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

I un concert jove, una actuació d'una artista local i un musical, per tal de fer la jornada més lúdica.

Per sort, però, hi ha una lluita feminista que fa dècades que treballa per aconseguir la igualtat d'oportunitats, el trencament de la bretxa salarial, una societat inclusiva, la garantia dels drets sexuals i reproductius i el trencament dels rols de gènere. I és per aquesta raó que el meu Treball també comença amb el poema *8 de març*, de Maria Mercè Marçal, perquè sí que la lluita ha sigut dura, però aquesta encara continua.

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

1.2. OBJECTIUS DEL TREBALL

Els objectius del meu Treball Final de Grau sorgeixen de la meva motivació per conèixer, aprofundir i treballar en el món de la gestió cultural. Em considero una persona dinàmica, amb ganes d'aprendre i d'emprendre una nova professió, i és per això que, un cop finalitzi el grau en Comunicació Cultural, voldria entrar en el món de la programació, la gestió o la producció cultural, utilitzant aquest Treball com a pont per accedir-hi. Així doncs, també m'he plantejat uns objectius a perseguir a través d'aquest Treball:

- Aprendre quines són les etapes i l'estructura que ha de tenir un projecte cultural;
- Conèixer quines són les estratègies i els mitjans més adients per difondre una jornada cultural;
- Crear una jornada cultural en clau feminista, efímera i inèdita, per dur a terme al meu poble;
- Aprofundir la caça de les bruixes, posant èmfasi la que va tenir lloc a Catalunya.

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

1.3. LIMITACIONS

La limitació més gran que tinc al dur a terme aquest Treball és el poc coneixement que tinc sobre la caça de bruixes. És cert que he llegit força treballs, articles, llibres i *papers* que parlen sobre el tema, i que he tingut converses amb professionals que també organitzen fires sobre bruixes arreu de Catalunya, però del que m'he adonat és que la majoria de les persones destinen anys a impregnar-se de tot el que cal saber per parlar sobre un tema tan delicat com va ser la cacera de bruixes.

He fet aquest Treball en cinc mesos, i, fent autocrítica, considero que no he adquirit els coneixements que necessitava per fer una feina d'aquestes dimensions. Marçal Pujol, president de l'associació Cofois, em va dir que les persones que dirigeixen la Fira de les Bruixes de Sant Feliu Sasserra, pensen el tema un any abans de l'edició que dirigiran, si no abans, ja que normalment l'encapçalen persones locals o que tinguin un cert bagatge dins el món de la fira. Així doncs, i des d'aquesta consciència, com una noia com jo, que va llegir el seu primer llibre sobre bruixes aquest mateix febrer, podrà fer una fira fidedigna i amb cara i ulls?

Sí que és veritat que les pors es van anar dissipant després de les diferents reunions que he fet amb el regidor de Cultura, Festes i Patrimoni de Gironella, Lluís Vall, el qual sempre s'ha vist entregat en el projecte, i amb ganes de donar-me un cop de mà. I encara que la coneixença de les bruixes a Gironella no estigui molt arrelada, i no tinguem constància que aquí se n'hagi mort mai cap, considero que estic treballant en un projecte prou encertat que, molt o poc, remourà les consciències de moltes persones del poble o de la comarca.

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

1.4. CRITERIS METODOLÒGICS

La metodologia que he seguit per dur a terme aquest Treball és la que explico a continuació. Em vaig llegir el *Manual d'elaboració i avaluació de projectes. Útil pràctic* de Mille Galán (2015), complimentant-ho amb la guia de *Diseño y evaluación de proyectos culturales. De la idea a la acción* de Rosselló Cerezuela (Roselló Cerezuela, 2004) i *Fem campanya. La nostra campanya de comunicació pas a pas* (Societat Catalana d'Educació Ambiental, 2010), i vaig fer-me un esquema de les etapes i l'estructura que havia de tenir un projecte cultural.

Seguidament, i partint de l'exposició prèvia a la Universidade da Beira Interior, vaig fer una reunió amb el Lluís Vall per presentar-li el projecte. Prèviament, però, ja havia començat a treballar amb la justificació de la jornada i els objectius del Treball Final de Grau, la descripció general, el marc de referència, els objectius del projecte i les persones destinatàries.

A partir d'aquí, i després d'haver fet recerca sobre les diferents fires sobre bruixes que es fan —o feien— arreu del territori català com Centelles, Sant Feliu Sasserra, Viladrau, Sant Joan les Fonts, Tuixén, Gualba, Cabrera de Mar, Llers i Cervera, vaig pensar les activitats i vaig contactar amb les persones, les quals m'interessava que les dirigissin. Un cop fet això, i havent obtingut una resposta positiva de la majoria de les persones contactades, vaig fer un pressupost aproximat de la jornada, per tal de facilitar la realització de l'esdeveniment a l'ens organitzador, en cas que finalment el projecte es posés en pràctica.

LES DADES DESCRIPTIVES DE L'ORGANITZACIÓ D'UN PROJECTE CULTURAL

El *Manual d'elaboració i avaluació de projectes. Útil pràctic* de Mille Galán (2015), en el qual jo m'he basat íntegrament per estructurar els apartats d'aquest Treball, assenyala que els continguts que ha d'incloure un projecte són els que esmentaré a continuació, ja que «inclouen pràcticament tots els aspectes que s'han de tenir en compte a l'hora d'elaborar un projecte» (p. 22). Tot i que Galán (2015) estructura els punts d'una determinada manera i amb un nom particular, com podreu comprovar a les següents pàgines, jo he agafat aquest manual com a una guia, i he agrupat o canviat el nom d'alguns punts, encara que he seguit

1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

sempre la mateixa dinàmica que ell o he respost les mateixes preguntes que proposa:

- **Denominació:** Com s'identificarà el projecte?
- **Descripció general:** Què es vol fer?
- **Justificació:** Per què es vol fer?
- **Marc de referència:** On s'inscriu?
- **Persones destinatàries:** A qui s'adreça?
- **Ubicació i cobertura:** On es desenvoluparà el projecte?
- **Objectius. Generals, específics i operatius:** Què es vol aconseguir amb el projecte?
- **Activitats i calendari:** Com i quan es farà el projecte?
- **Organització, funcionament i metodologia:** De quina manera es farà el projecte?
- **Promoció i publicitat:** Com es donarà a conèixer?
- **Recursos:** Amb què es farà?
- **Pressupost:** Quant costarà?
- **Mecanismes i sistemes d'avaluació:** Com s'avaluarà?

2. DESCRIPCIÓ GENERAL

Aquest projecte parteix de l'objectiu de crear una jornada cultural en clau feminista, efímera i inèdita al meu poble, però també de la necessitat de difondre, informar i ensenyar a la població què va ser i què va significar la cacera de bruixes que va tenir lloc a Catalunya entre els segles XV-XVIII, i també la que està tenint lloc actualment arreu del món, perquè d'acord amb Federici (2021), la caça de bruixes encara és un problema global.

La jornada serà una festa de tres dies, que comptarà amb un musical per part de la coral local, la Coral Estel; dues exposicions realitzades per a mi; una taula rodona amb referents de la caça de bruixes a Catalunya; un taller sobre plantes medicinals; activitats en clau feminista per a persones de totes les edats i concerts amb artistes fèmines; perquè sabem que la caça de bruixes no va deixar de ser una qüestió de gènere.

Les activitats d'aquest projecte tindran lloc a Gironella, un poble de gairebé 5.000 habitants, situat a la comarca del Berguedà. És el poble més petit en superfície de la comarca, però el segon més gran en població. Gironella té la població força envellida, perquè la gent jove acostuma a marxar per motius laborals, però actualment, l'Ajuntament i el Consell Comarcal han impulsat polítiques de pisos assequibles, per a joves que vulguin retornar als seus orígens. Per tant, les persones destinatàries del meu projecte seran pares i mares primerencs que han tornat al poble, gironellencs i gironellenques d'edat avançada, estudiants que tornen al poble al cap de setmana, infants que viuen aquí amb les seves famílies, persones que viuen als pobles del costat i senten interès o curiositat pel tema i turistes que passen ocasionalment aquell cap de setmana en un paradís Berguedà.

3. MARC DE REFERÈNCIA

Embruixades és el nom del projecte que duré a terme. El projecte s'ubica a Gironella, un poble petit, situat a la comarca del Berguedà. Gironella és un poble compromès amb la cultura, les tradicions, el folklore i els seus costums, i brinda a tota la seva comunitat amb les fires i festes que commemoren les herències poligèniques.

Aquest projecte, però, no pretén crear una tradició. És un projecte concret, amb uns objectius determinats i una durada breu. Pretén ser un projecte que cridi l'atenció de la ciutadania gironellenca, que causi impacte i que faci reflexionar al públic. Vol ser una jornada en clau feminista, sense haver-ho de dir. Vol portar a Gironella pràctiques, fets i «sabers de dones» a tota aquella gent interessada a aprendre.

La meva intenció és que amb aquest projecte s'utilitzin diferents equipaments de Gironella, per tal de donar vida a gairebé tots els edificis públics del poble, i que, al mateix temps, l'Ajuntament percebi que podria ser avantatjós tenir un equipament cultural que funcionés quinzenalment. Recentment s'ha restaurat l'església vella del poble, per tal d'utilitzar-la com a equipament cultural, però només s'utilitza puntualment per esdeveniments concrets. Aquest Treball és un petit clau per mostrar als conciutadans que podríem tenir un espai que oferís cultura habitualment i que seria profitós des d'infants fins a gent gran.

La idea és dur a terme aquesta festa els dies 10, 11 i 12 de novembre de 2023. L'11 de novembre serà quan s'estrenarà el musical *Les Bruixes de Gironella*, que realitza la coral gironellenca, Coral Estel, així que seria en aquest context on s'emmarcaria el projecte. A més, és gairebé el cap de setmana més proper a Tots Sants⁵, un dels dies assenyalats com a «dia de les bruixes», ja que es diu la nit del 31 d'octubre a l'1 de novembre, és una de les nits, les quals les bruixes surten a fer les seves «malifetes».

Aquest projecte s'emmarca dins la tasca ciutadana i governamental de parlar de la violència de gènere, donar-li la importància que es mereix i aixecar la veu

⁵ 1 de novembre, segons el calendari gregorià.

3. MARC DE REFERÈNCIA

davant les injustícies que estan passant. El meu projecte pretén donar veu a aquelles dones que s'ha silenciats al llarg dels anys i que se les continua silenciant perquè, com creuen alguns, la raó de ser de les dones és només sotmetre's a un home fort, alt i valent, que les mantingui econòmicament.

4. PERSONES DESTINATÀRIES

4. PERSONES DESTINATÀRIES

Les persones destinatàries directes d'aquest projecte són la majoria de la ciutadania de Gironella. Homes i dones de totes les edats. El projecte està pensat perquè hi hagi activitats per a tothom, des d'una activitat infantil sobre gèneres, sexualitats i feminisme, fins a la confecció de compreses de roba, les exposicions —on s'involucrarà la participació de la canalla— i els concerts.

El nombre de persones destinatàries reals que s'espera que passin pel projecte són dues-centes, ja que són les que normalment passen per les activitats programades en dies no assenyalats, però el nombre de persones destinatàries potencials potser seria fins a tres-centes cinquanta. Les persones destinatàries indirectes són totes aquelles que viuen en pobles veïns i es poden interessar pel tema.

Com ja he dit, m'agradaria englobar a tots els públics possibles, i és per això que he pensat activitats que per a tothom, indiferentment de la seva edat. Però realment, el meu públic objectiu principal, per molt ampli que pugui semblar, és el que té ganes del fet que se li remogui la consciència, s'interessi per la història i indagui més sobre un tema que encara està passant actualment. D'aquests, potser hi ha unes trenta persones a Gironella. La resta de persones destinatàries reals que he comptat, serà gent que vindrà a gaudir de la jornada.

5. UBICACIÓ I ZONA D'INFLUÈNCIA

La zona d'influència d'aquest projecte és, com ja s'ha esmentat, Gironella. Gironella és una vila i un municipi situat al sud de la comarca del Berguedà. Està situat a uns 469 metres d'altitud i és el poble més petit en superfície, però el segon més gran en població del Berguedà (Ajuntament de Gironella). Pel mig del municipi travessa el riu Llobregat i hi desemboca la riera d'Olvan, i això fa que el temps de Gironella sigui fred a l'hivern i refrescant o xafogós a l'estiu.

El 2022, segons Idescat (2023), a Gironella es van registrar 4.946 habitants, majoritàriament de més de trenta-cinc anys, dels quals la majoria es dedicava al tercer sector econòmic. I pel que fa a les persones d'origen estranger, el percentatge és similar al de la resta de Catalunya, i la comunitat és força tolerant, però les xarxes de drogues que s'han desmantellat recentment han fet que hagi augmentat el racisme cap a la població estrangera, sobretot marroquina.

El patrimoni històric més important del poble el forma les quatre colònies industrials amb fàbriques tèxtils que hi ha a Gironella, totes elles amb les seves peculiaritats i construccions arquitectòniques singulars. A més, l'Ajuntament té sis espais culturals que acullen activitats durant l'any. Un d'ells és la Torre de l'Amo de Viladomiu Nou, la casa senyorial d'una de les colònies més icòniques, que l'Ajuntament ha reformat per fer-la una casa museu i allotjament de diferents activitats culturals.

Així mateix, també ha restaurat l'església vella de la vila i n'ha fet un espai cultural que acull altres activitats allarg de l'any. Els quatre espais restants són la biblioteca municipal, que acull exposicions periòdicament; el centre cívic La Llar, on la gent gran pot gaudir d'activitats durant el curs acadèmic, el Local del Blat, un espai equipat amb escenari, projector, cadires de teatre, bar, vestidor i guarda-roba, on es fan festes joves, obres de teatre, cinema o festivals de final de curs i l'antic institut, que és la seu de diferents entitats del poble.

Pel que fa a festes, fires, tradicions i patrimoni, Gironella compta amb un ball i una cançó pròpia; amb dos gegants, que són la imatge dels amos de les dues colònies Viladomiu i amb sis nans, que són personatges il·lustres del municipi.

5. UBICACIÓ I ZONA D'INFLUÈNCIA

Així mateix, cada any celebrem el Cap d'Any, l'arribada de Ses Majestats els Reis d'Orient, Carnestoltes, la Fira de Sant Josep, les Caramelles, Sant Jordi, el Vot de Poble per Sant Marc, la Trobada de puntaires, la Festa Major de Gironella per Sant Roc, la Fira de la Puríssima, on es cuina una olla de blat de moro escairat —el plat típic de Gironella— per a tothom que en vulgui, un *market* de Nadal, que dura tot el mes de desembre i part del gener, i totes les Festes Majors dels nostres barris i colònies. A més, Gironella també compta amb la figura de la Pubilla, l'Hereu, la Pubilleta i l'Hereuet, quatre representats que recorren el territori català i andorrà, per representar el poble i les seves tradicions, en un context festiu i cultural.

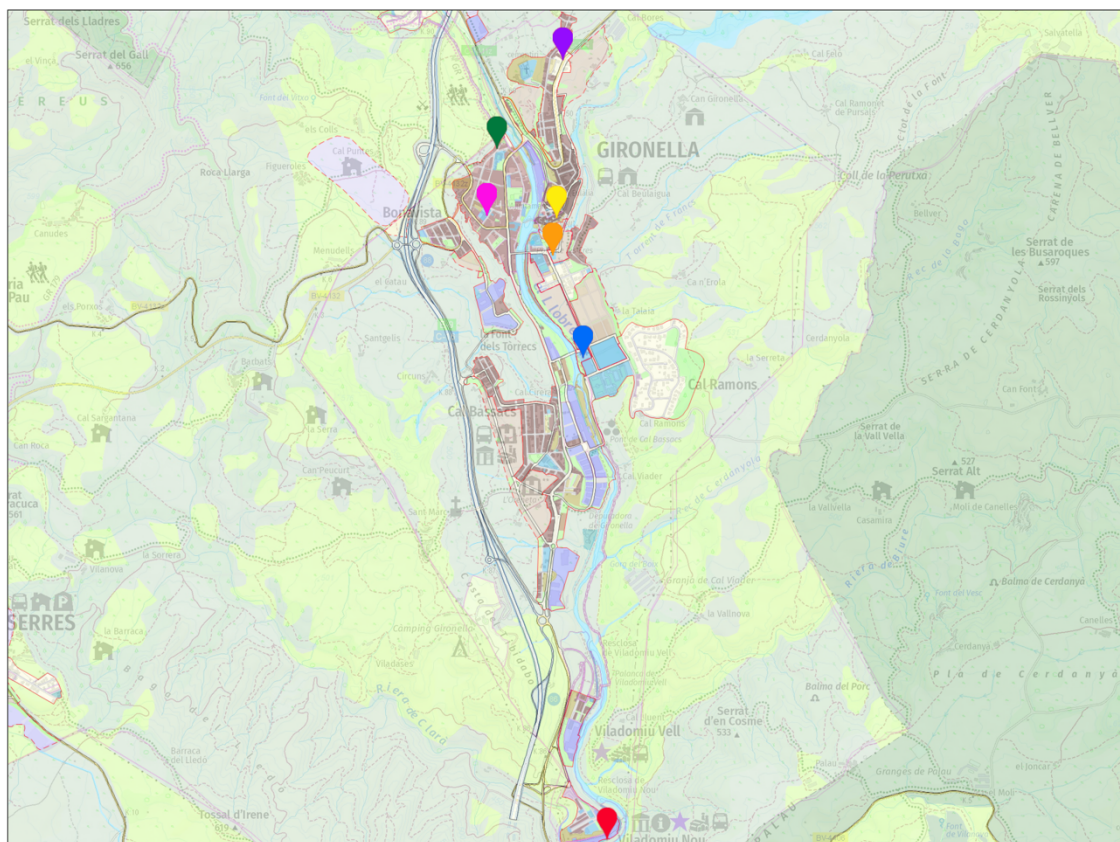
5.1. LOCALITZACIÓ

Les activitats d'aquest projecte estan pensades perquè es facin en diferents equipaments del poble, per tal de guarnir tota la vila d'ambient de festa i estar arrecerats en cas de mal temps. Els espais, on tinc pensat fer les diferents activitats són els següents, els quals també estan indicats al mapa de continuació (vegeu imatge 1):

- **Les exposicions i la taula rodona:** Espai Santa Eulàlia (Plaça de la Vila, s/n, 08680, Gironella), marcat al mapa en lila;
- **El sopar de dones i l'actuació de l'artista local:** Bar-restaurant La Font del Balç (Carrer Font del Balç, s/n, 08680, Casserres), marcat al mapa en verd;
- **El musical de la Coral Estel:** Local del Blat (Plaça Dr. Armengou, s/n, 08680, Gironella), marcat el mapa en groc;
- **El taller sobre sexualitat:** Centre Cívic La Llar (Plaça de Campalans, 2, 08680 Gironella), marcat al mapa en taronja;
- **El taller de compreses de tela:** Espai polivalent Sant Tomàs d'Aquino (Carrer Sant Joan Baptiste de la Salle, 4, 08680 Gironella), marcat al mapa en rosa;
- **El concert jove:** Pavelló Poliesportiu Municipal (Avinguda Països Catalans, 57P, 08680, Gironella), marcat al mapa en blau;
- **L'activitat infantil sobre feminisme, gèneres i sexualitats i el taller sobre plantes medicinals:** Torre de l'Amo de Viladomiu Nou (Torre de

5. UBICACIÓ I ZONA D'INFLUÈNCIA

l'Amo de Viladomiu Nou, s/n, 08680, Viladomiu Nou), marcada al mapa en vermell.

Imatge 1: Mapa de Gironella, amb una marca a les localitzacions de les activitats

6. OBJECTIUS

«Els objectius constitueixen l'element primordial, l'eix sobre el qual giren els altres aspectes d'un projecte» (Mille Galán, 2015, p. 31). Amb ells s'analitza el projecte des del fet més general fins a la cosa més concreta: les activitats. Galán (2015) assenyala que els objectius indiquen què volem aconseguir amb el projecte i ens mostren el camí a seguir per tal de complir-los. El més important dels objectius és que han de ser coherents amb els valors de l'ens que organitza el projecte i que han de ser avaluables per determinar si s'han assolit o no.

Així doncs, i seguint aquestes premisses, jo m'he proposat cinc objectius generals, per tal de definir el projecte; quatre objectius específics, per concretar què vull aconseguir amb aquest projecte i nou objectius concrets, que equivalen a les activitats que m'agradaria desenvolupar durant la jornada que he pensat. Aquests divuit objectius són els següents.

Objectius generals d'aquest projecte:

- Difondre, informar i ensenyar a la població què va ser i què va significar la cacera de bruixes que va tenir lloc a Catalunya entre els segles XV-XVIII;
- Organitzar una jornada cultural de tres dies a Gironella;
- Emmarcar, altra vegada, el concepte dels gèneres, en aquesta societat patriarcal;
- Donar vida a diferents racons de Gironella;
- Presentar a l'Ajuntament de Gironella una proposta de gestió quinzenal d'un equipament cultural.

Objectius específics d'aquest projecte:

- Generar una sensació d'interès per la violència de gènere i la caça de bruixes;
- Donar a conèixer part de la nostra història catalana;
- Difondre sabers propis de les bruixes d'abans;
- Realitzar actes culturals en clau feminista.

6. OBJECTIUS

Objectius concrets d'aquest projecte:

- Organitzar un taller per aprendre a fer les nostres compreses de tela;
- Organitzar una taula rodona amb professionals del món de les bruixes;
- Organitzar una activitat per a infants que parli sobre els gèneres, les sexualitats i el feminisme;
- Organitzar un taller sobre sexualitat;
- Organitzar un taller sobre plantes medicinals;
- Organitzar dues exposicions sobre bruixes;
- Organitzar un àpat de dones, no mixta;
- Organitzar un o dos concerts amb artistes íntegrament fèmines o grups feministes.
- Col·laborar amb la Coral Estel amb el seu projecte *Les Bruixes de Gironella*.

7. ACTIVITATS I CALENDARI

7. ACTIVITATS I CALENDARI

ACTIVITATS

Aquest projecte es configura de nou activitats, repartides en tres dies, per a totes les edats. Cal tenir en compte que les dates escollides per a dur aquest projecte són al novembre, és a dir, en plena tardor, època d'inestabilitat climàtica, possibles pluges i fred d'hivern primerenc, per tant, és crec recomanable que totes les activitats es facin a l'interior, i així és com ho he proposat en el present Treball.

		11:00 h	12:00 h	13:00 h	14:00 h	15:00 h	16:00 h	17:00 h	18:00 h	19:00 h	20:00 h	21:00 h	22:00 h	23:00 h	00:00 h	01:00 h	02:00 h	03:00 h
DIVENDRES 10 DE NOVEMBRE DE 2023	Sopar de dones, a la Font del Balç																	
	Concert de l'Anna Ferrer, a la Font del Balç																	
DISSABTE 11 DE NOVEMBRE DE 2023	Taller compreses de tela, a càrrec de Su Fetillera																	
	Inauguració exposicions i taula rodona professionals, a càrrec d'Ivet Eroles, Carme Xam-mar i Josep Sánchez																	
	Xarrada sexualitat femenina, a càrrec de Carmanyola Picant																	
	Les Bruixes de Gironella, a càrrec de la Coral Estel																	
DIUMENGE 12 DE NOVEMBRE DE 2023	Festa jove amb Akelarre i PD Kin K-Cau																	
	Taller de plantes medicinals, a càrrec d'Imma Espel																	
	Taller sobre sexualitats, gèneres i feminisme, a càrrec de Vira Cooperativa																	
	Les Bruixes de Gironella, a càrrec de la Coral Estel																	

Taula 1: Calendari d'activitats

LLEGENDA

Acte només per a dones de totes les edats.
Acte obert a tothom, però menors de setze anys, acompanyats.
Acte pensat per a dones majors de dotze anys, però pot venir tothom.
Acte obert a tothom.
Acte de la coral estel, obert a tothom.
Acte pensat per a infants de cinc a dotze anys.

Taula 2: Llegenda de colors del calendari

Les dues primeres activitats que tinc pensades són un sopar exclusiu per a dones a La Font del Balç i un concert de l'Anna Ferrer, el divendres 10 de novembre. L'Anna Ferrer és una artista gironellenca que des de ben petita ha sentit la música com a forma de vida. D'aquesta manera, amb només tres anys, va començar els seus estudis musicals, cursant solfeig i piano. La seva passió per

7. ACTIVITATS I CALENDARI

la música es va anar encaminant cap al cant, fet que la va portar a ser membre de grans grups musicals com la Polifònica de Puig-Reig i el cor Giovinetto, finalistes del programa català Oh Happy Day. Actualment, forma part del grup Trending Covers com a solista i encara gaudeix de la música com a professora especialista.

La Font del Balç és un bar-restaurant situat a tocar de Gironella que es defineix com a un racó obert a la cultura, un bar enmig de la natura que ofereix música i espectacles en directe, vermut, dinars, sopars i molt bon ambient⁶. El sopar constaria d'un menú tancat i places limitades. La reserva es faria a través de tiquets, que es vendrien en diferents punts de Gironella, perquè les nenes, noies i dones de totes les edats tinguessin el mateix accés per adquirir-los. He escollit aquest bar-restaurant, perquè penso que el seu projecte s'harmonitza amb els valors que segueix el meu projecte.

La idea que aquest sopar sigui no mixta és per fer declaració d'intencions davant la «prohibició del fet que les dones es reunissin per murmurar i parlar, i a l'ordre que es va donar als marits de guardar les seves esposes a casa, el 1547» (Wright, 1965 [1935], citat per Federici a *Brujas, caza de brujas y mujeres*, 2021, p.67). A més, trobem altres evidències d'aquesta prohibició amb la mutació del significat del mot «gossip», paraula molt utilitzada a l'Anglaterra moderna, la qual va passar de significar «amistat íntima» a «xerrameca maliciosa» (Eroles Palacios, 2021, p. 45; Federici, 2021).

Per aquest motiu, el nom de l'esdeveniment serà *Vine a fer safareig!*, per fer una picada d'ullet a aquesta alteració de l'expressió, que en català també va comportar una connotació negativa. Així mateix, també serviria per fer una crítica a la gran quantitat d'espais que ocupen els homes, i a la reivindicació del fet que les dones també necessitem un espai on expressar-nos lliurement, a gust i per fer el que vulguem sense sentir-nos jutjades per la veu o la mirada d'un home.

El concert de després, però, seria obert a tothom, perquè a vegades s'ha d'incidir en l'afer que no és cap delictes quedar amb les amigues, ni parlar amb altres

⁶ Extret del seu perfil d'Instagram <https://www.instagram.com/lafontdelbalc/> (La Font del Balç, 2023).

7. ACTIVITATS I CALENDARI

dones, i no ens n'hem d'amagar, si ho fem, i ho podem fer amb les nostres parelles presents o no.

El dissabte 11 de novembre al matí, hi hauria un taller per aprendre a fer les nostres compreses de tela, a càrrec de Su Fetillera. Aquest taller es duria a terme a l'espai de Sant Tomàs d'Aquino, un espai polivalent amb diferents aules independents, antic institut i Escola d'Art i Disseny de Gironella. He pensat amb aquest taller, perquè a l'edat mitjana no hi havia les compreses com les que hi ha actualment, sinó que les dones utilitzaven calces o draps de cotó. I és probable que algunes de les dones que més entenien sobre aquests sabers exclusivament femenins, fossin considerades bruixes. Penso que aquesta activitat també fa una mirada al passat, però que és molt important no confondre el fet de cosir-te els teus propis estris d'higiene, per aconseguir i lluitar per un món més sostenible i menys capitalista —que és un dels objectius de l'activitat— amb el fet de creure que les dones han de ser les que han de cosir, cuinar, fregar, rentar la roba o fer les cures.

He escollit aquesta noia, perquè era la que més s'ajustava al preu que jo tenia pensat per a aquest taller. A més, la Su proposa fer una petita explicació durant el taller, amb una mirada al passat, per lligar-ho amb el context de la jornada.

Al migdia, s'inaugurarien dues exposicions sobre bruixes, que es deixarien exposades, perquè la gent les pugui visitar durant tot el cap de setmana —o quinze dies més, si això fos possible—. A continuació, es faria una taula rodona amb professionals del món de les bruixes, per a aquelles persones interessades que vulguin aprofundir i saber més del tema, i s'acabaria amb un pisolabis. Les exposicions es centrarien a l'Espai Santa Eulàlia, ja que és un espai que m'agradaria convertir i gestionar com a equipament cultural, amb activitats bimestrals. Penso que se li podria donar molt potencial i es podrien executar diferents activitats cada mes. Penso que Gironella es podria convertir en un poble cultural de referència dins la comarca del Berguedà.

Les professionals escollides per a la taula rodona són Josep Sánchez, l'actual arxiver de Gironella, el qual ha ajudat a escriure el musical de *Les Bruixes de Gironella*, i potser és el que, ara per ara, sap més qüestions sobre les bruixes de

7. ACTIVITATS I CALENDARI

Gironella i Olvan; Iveta Eroles, una escriptora primerenca, que va relatar les «histories [reals] de diferents dones del món rural, estigmatitzades al llarg de la història, relegades a l'ombra» (Eroles Palacios, 2021), en el seu primer llibre *Dones al marge. Bruixes i altres històries d'estigma i oblit*, el qual el vindrà a presentar a la taula rodona; i Carme Xammar, una historiadora que ens vindrà a explicar els estudis que té fets sobre les bruixes i la seva caça.

El mateix dia a la tarda, es faria una xerrada sobre sexualitat sense tabús, a càrrec de Carmanyola Picant, una empresa catalana amb més de setze anys d'experiència, dedicada a fer reunions per empoderar dones i transformar la realitat social, cultural i ambiental amb consum responsable⁷. He escollit a aquesta empresa per la seva experiència, pel llarg bagatge que sé que tenen i pel dinamisme amb què imparteixen els seus tallers.

Aquest taller es faria en honor a tots aquells sabers sobre els cossos femenins que a vegades no ens expliquen, però que és tan important que se sàpiguen. S'impartiria al Centre Cívic La Llar, un espai polivalent amb diferents aules independents, que de dilluns a divendres de setembre a juny s'utilitza com a casal de la gent gran. He escollit aquest lloc, perquè no és una activitat adreçada a adolescents, sinó a tota aquella gent que vulgui aprendre més sobre el cos femení, tingui tretze o cent anys.

Al vespre, s'estrenaria el musical de la Coral Estel *Les Bruixes de Gironella*, una obra de teatre basada en els fets reals que van ocórrer a la Baronia de Gironella l'any 1620. L'autoria de les lletres i la música són d'un grup de persones de la mateixa Coral Estel aficionades a la poesia i que, amb la col·laboració de Joan Alsina, director de la mateixa Coral, musicòleg i ideòleg de la història, van anar teixint la trama de personatges, component les cançons i situacions que s'esdevenen al musical.

Estel Poetes, que és com es diu aquest grup de poetesses, està format per Araceli Vilaplana, Maria Carme Caellas, Marisol Pereiro, Montserrat Ricart, Neus Puig, Palmira Reig, Ramona Saez i Roser Casals, totes elles, poetes a estones,

⁷ Extret de la seva pàgina web <https://www.carmanyolapicant.cat> (Carmanyola Picant, s.f.).

7. ACTIVITATS I CALENDARI

que abans d'escriure els poemes que narren *Les Bruixes de Gironella*, ja havien fet versos per altres espectacles de la Coral Estel.

Finalment, a la nit, després del musical, m'agradaria organitzar un concert juvenil, amb una barra autogestionada per a una entitat de Gironella. M'agradaria que el concert fos amb artistes dones i feministes, com per exemple dues discs-joqueis locals, compromeses amb el moviment.

Després de contactar amb onze artistes diferents, he escollit al grup de versions *Akelarre*, el qual he cregut més adient per a la jornada, ja que fa una proposta ludicocultural inspirada amb les bruixes. També he escollit a les dues discs-joqueis locals PD Kin K-Cau, per donar visibilitat i ressò a artistes del municipi, que, a més, han començat a desenvolupar-se en aquest món fa tot just un any.

L'endemà i últim dia, el diumenge 12 de novembre, a la Torre de l'Amo de Viladomiu Nou, es faria un taller sobre plantes medicinals, a càrrec d'Imma Estel. L'he escollit perquè me la va recomanar el regidor Lluís Vall, però, a més, sé que treballa fent diferents passejades botàniques o etnobotàniques, vinculades amb les plantes medicinals del territori, acabant-les amb un taller de perfums naturals, cosmètica natural, licors, de gastronomia silvestre o de farmaciola. Aquest últim és el taller amb el qual m'interessaria que acabés, ja que és el que s'adiu a l'activitat que jo tenia pensada des d'un principi. L'activitat seria en reconeixement de tots aquells sabers sobre la natura que les curanderes, fetilleres, trementinaires, remeieres i metgesses d'aquells temps sabien i van morir per practicar-ho, compartir-ho i anostrat-ho.

A més, al mateix temps, a la mateixa ubicació, es duria a terme una activitat per a canalla que parlés sobre els gèneres, el feminisme i les sexualitats. Aquesta dinàmica l'impartiria Vira Cooperativa, una cooperativa feminista que aporta la seva experiència i expertesa per construir una societat que posi les persones i la cura al centre⁸. Penso que aquest és l'espai idoni per a fer aquests dos tallers, ja que és un espai envoltat de natura, que es respira un ambient que et transporta al passat. Així mateix, en fer-ho simultàniament, la persona adulta podria anar al

⁸ Extret de la seva pàgina web <https://vira.coop/qui-som/#cooperativa> (Vira Cooperativa, 2023).

7. ACTIVITATS I CALENDARI

taller de plantes medicinals i la criatura podria anar al taller sobre gèneres, feminisme i sexualitats.

Finalment, la jornada acabaria amb una represa del musical *Les Bruixes de Gironella*.

Durant una reunió amb el Lluís Vall, el regidor em va fer la proposta que la jornada durés un mes, en lloc de tres dies, que fos el *Mes de les Bruixes*. Amb aquesta idea al cap, vaig començar a pensar altres activitats, que també tindrien sentit, aprofitant que el 25 de novembre és el Dia internacional per a l'eliminació de la violència contra les dones. Malgrat això, no les he pogut descriure al Treball, perquè no he tingut el temps suficient per contemplar-les al pressupost.

Una de les propostes que se'm va acudir és una xerrada sobre violències domèstiques i/o de gènere, una xerrada protagonitzada per a testimonis reals i per alguna associació que ajudi a dones que travessin processos de violència masclista. Una altra activitat que vaig pensar és una lectura de poemes feministes o d'autores fèmines, a càrrec d'Estel Poemes, el grup de dones gironellenques amants de la poesia. Una altra activitat podria ser un cicle de conferències amb quatre conferències: una sobre dones marginades, una altra sobre dones migrades, una sobre la violència obstètrica i l'última sobre l'amor romàntic i les emocions sense violència. Finalment, també havia pensat amb un festival de dansa, que comptaria amb actuacions d'agrupacions de fora com el Ball de les Bruixes de Viladrau o el Samaniat de Sant Feliu Sasserra i amb balls del mateix Esbart Sant Jordi de Gironella.

DADES DE LES ACTIVITATS

Vine a fer safareig!

OBJECTIU ESPECÍFIC: Realitzar actes culturals en clau feminista.

ACTIVITAT DERIVADA 1: Sopar de dones *A fer safareig!*.

EXPLICACIÓ DE L'ACTIVITAT: Aquesta és l'única activitat no mixta que organitzaré en tota la jornada. Serà un sopar reivindicatiu, per reclamar el nostre espai a la societat, un sopar per trobar-te amb les amigues i xalar, un sopar on només les dones som les protagonistes.

7. ACTIVITATS I CALENDARI

- **Objectiu del qual es deriva:** Organitzar un àpat de dones, no mixta;
- **Denominació de l'activitat:** Realització d'un sopar per a dones al bar-restaurant La Font del Balç;
- **Data i durada:** Divendres 10 de novembre, de 20 a 23 hores;
- **Localització:** El bar-restaurant La Font del Balç (Carrer Font del Balç, s/n, 08680, Casserres);
- **Les persones destinatàries:** Dones de totes les edats que vulguin sopar en companyia d'altres dones;
- **Participants:** Dones de Gironella o voltants i treballadores de La Font del Balç;
- **Coordinació:** Els i les treballadores de La Font del Balç i Núria Roca Lladó (responsable).

Concert de l'Anna Ferrer

OBJECTIU ESPECÍFIC: Realitzar actes culturals en clau feminista.

ACTIVITAT DERIVADA 2: Concert de l'Anna Ferrer.

EXPLICACIÓ DE L'ACTIVITAT: Anna Ferrer és una artista gironellenca, que fa anys que es dedica a compartir la seva passió per la música, i a fer gaudir, a les persones que l'escolten, de versions de músiques tranquil·les i conegudes pels seus oients, acompanyada d'un piano.

- **Objectiu del qual es deriva:** Organitzar dos concerts amb artistes dones o grups feministes;
- **Denominació de l'activitat:** Realització d'un concert de l'Anna Ferrer al bar-restaurant La Font del Balç;
- **Data i durada:** De divendres 10 de novembre a dissabte 11 de novembre, de 23 a 01 hores;
- **Localització:** El bar-restaurant La Font del Balç (Carrer Font del Balç, s/n, 08680, Casserres);
- **Les persones destinatàries:** Persones de totes les edats que estiguin sopant o fent una copa a La Font del Balç o vulguin escoltar un concert de l'Anna Ferrer;
- **Participants:** Persones de Gironella o voltants i treballadores de La Font del Balç;

7. ACTIVITATS I CALENDARI

- **Coordinació:** Anna Ferrer, els i les treballadores de la Font del Balç i Núria Roca Lladó (responsable).

Taller Fes la teva pròpia compresa de tela

OBJECTIU ESPECÍFIC: Difondre sabers propis de les bruixes d'abans i realitzar actes culturals en clau feminista.

ACTIVITAT DERIVADA 1: Taller *Fes la teva pròpia compresa de tela*.

EXPLICACIÓ DE L'ACTIVITAT: Aquest és un taller perquè totes aquelles persones que ho vulguin, puguin venir a aprendre a fer les seves pròpies compreses de tela, o per a aquelles dones que ho vulguin regalar.

- **Objectiu del qual es deriva:** Difondre sabers propis de les bruixes d'abans;
- **Denominació de l'activitat:** Confecció de compreses de tela a càrrec d'una professional;
- **Data i durada:** Dissabte 11 de novembre, d'11 a 13 hores;
- **Localització:** Espai polivalent Sant Tomàs d'Aquino (Carrer Sant Joan Baptiste de la Salle, 4, 08680 Gironella);
- **Les persones destinatàries:** Persones de més de dotze anys;
- **Participants:** Persones de Gironella o voltants i Su Fetillera;
- **Coordinació:** Su Fetillera, Marisa Bisbal (Ajuntament de Gironella) i Núria Roca Lladó (responsable).

Exposició Som les netes de les bruixes no vau matar

OBJECTIU ESPECÍFIC: Donar a conèixer part de la nostra història catalana i generar una sensació d'interès per la violència de gènere i la caça de bruixes.

ACTIVITAT DERIVADA 1: Exposició *Som les netes de les bruixes que no vau matar*.

EXPLICACIÓ DE L'ACTIVITAT: Aquesta és una exposició que fa un petit resum gràfic sobre el llibre *Brujas, caza de brujas y mujeres*, de Silvia Federici (2021), que convida les persones interessades a endinsar-se en el tema.

- **Objectiu del qual es deriva:** Organitzar dues exposicions sobre bruixes;

7. ACTIVITATS I CALENDARI

- **Denominació de l'activitat:** Inauguració d'una exposició, basada en el llibre *Brujas, caza de brujas y mujeres*, de Silvia Federici (2021);
- **Data i durada:** Dissabte 11 de novembre, de 13 a 14 hores;
- **Localització:** Espai Santa Eulàlia (Plaça de la Vila, s/n, 08680, Gironella);
- **Les persones destinatàries:** Persones de totes les edats
- **Participants:** Persones de Gironella o voltants;
- **Coordinació:** Lluís Vall (Ajuntament de Gironella), la brigada i Núria Roca Lladó (responsable).

Exposició Com és una bruixa?

OBJECTIU ESPECÍFIC: Donar a conèixer part de la nostra història catalana i generar una sensació d'interès per la violència de gènere i la caça de bruixes.

ACTIVITAT DERIVADA 2: Exposició *Com és una bruixa?*.

EXPLICACIÓ DE L'ACTIVITAT: La idea és portar aquesta activitat a les aules. M'agradaria que totes les escoles de primària i l'institut participessin en el projecte de fer dibuixar una bruixa a la mainada i als joves. I que, un cop l'hagin dibuixat, es fes un taller sobre qui eren les bruixes i per què les van jutjar o les van tractar com ho van fer. Després, un cop tinguessin tota la informació, m'agradaria que tornessin a dibuixar una bruixa. L'exposició seria dels dibuixos que haurien fet: l'abans i el després de tenir el context històric i les referències dels fets. M'agradaria plasmar els prejudicis i les idees preformades que ens han inculcat els contes i les pel·lícules.

- **Objectiu del qual es deriva:** Organitzar dues exposicions sobre bruixes.
- **Denominació de l'activitat:** Inauguració d'una exposició gràfica amb dibuixos fets per a infants de primària i joves de l'institut;
- **Data i durada:** Dissabte 11 de novembre, de 13 a 14 hores;
- **Localització:** Espai Santa Eulàlia (Plaça de la Vila, s/n, 08680, Gironella);
- **Les persones destinatàries:** Persones de totes les edats
- **Participants:** Persones de Gironella o voltants;
- **Coordinació:** Professorat de les escoles i de l'institut, Lurdes Roset i Lluís Vall (Ajuntament de Gironella), la brigada i Núria Roca Lladó (responsable).

7. ACTIVITATS I CALENDARI

Taula rodona amb Ivet Eroles, Carme Xammar i Josep Sánchez

OBJECTIU ESPECÍFIC: Donar a conèixer part de la nostra història catalana i generar una sensació d'interès per la violència de gènere i la caça de bruixes.

ACTIVITAT DERIVADA 3: Taula rodona amb Ivet Eroles, Carme Xammar i Josep Sánchez.

EXPLICACIÓ DE L'ACTIVITAT: En aquesta taula rodona, Ivet Eroles parlaria sobre el seu llibre *Dones al marge. Bruixes i altres històries d'estigma i oblit*, Carme Xammar parlaria dels estudis que ha fet sobre les bruixes i Josep Sánchez parlaria de la recerca que s'ha fet per poder escriure *Les Bruixes de Gironella*: quin material podem trobar a l'arxiu de Gironella?; què se sap de les bruixes de Gironella?; on van anar a parar els processos judicials d'aquestes bruixes?; podem parlar, realment, de les bruixes de Gironella?; qui eren aquestes dones?...

- **Objectiu del qual es deriva:** Organitzar una taula rodona amb professionals del món de les bruixes;
- **Denominació de l'activitat:** Realització d'una taula rodona amb professionals del tema escollit;
- **Data i durada:** Dissabte 11 de novembre, de 12:00 a 13:30 hores;
- **Localització:** Espai Santa Eulàlia (Plaça de la Vila, s/n, 08680, Gironella);
- **Les persones destinatàries:** Persones de totes les edats;
- **Participants:** Persones de Gironella o voltants i Ivet Eroles, Carme Xammar i Josep Sánchez;
- **Coordinació:** Lluís Vall (Ajuntament de Gironella), la brigada, Ivet Eroles, Carme Xammar i Josep Sánchez i Núria Roca Lladó (responsable).

Taller Descobreix-te

OBJECTIU ESPECÍFIC: Difondre sabers propis de les bruixes d'abans i realitzar actes culturals en clau feminista.

ACTIVITAT DERIVADA 2: Taller sobre sexualitat *Descobreix-te*.

EXPLICACIÓ DE L'ACTIVITAT: El fil conductor serà a través d'un *tupper sex* on s'aniran mostrant diversos productes. Amb cada producte s'encetarà una temàtica diferent per aconseguir tots els objectius proposats. El *tupper sex*

7. ACTIVITATS I CALENDARI

ajudarà a crear un ambient distès i còmode per tal que puguin participar i exposar els seus dubtes o inquietuds⁹. És una xerrada per assimilar els canvis del propi cos i de les emocions, normalitzar, conscienciar, aclarir conceptes i intercanviar experiències.

- **Objectiu del qual es deriva:** Organitzar un taller sobre sexualitat;
- **Denominació de l'activitat:** Realització d'una xerrada sobre sexualitat, a càrrec de Carmanyola Picant;
- **Data i durada:** Dissabte 11 de novembre, de 17 a 19 hores;
- **Localització:** Centre Cívic La Llar (Plaça de Campalans, 2, 08680 Gironella);
- **Les persones destinatàries:** Persones de més de catorze anys;
- **Participants:** Persones de Gironella o voltants i Carmanyola Picant;
- **Coordinació:** Lurdes Roset i Marisa Bisbal (Ajuntament de Gironella), Carmanyola Picant i Núria Roca Lladó (responsable).

Concert jove amb Akelarre i PD Kin K-Cau

OBJECTIU ESPECÍFIC: Realitzar actes culturals en clau feminista.

ACTIVITAT DERIVADA 3: Concert jove amb Akelarre i PD Kin K-cau.

EXPLICACIÓ DE L'ACTIVITAT: És un concert distès, per passar-ho bé i per a jovent, però amb artistes dones per donar visibilitat a les dones emprenedores.

- **Objectiu del qual es deriva:** Organitzar dos concerts amb artistes dones o grups feministes;
- **Denominació de l'activitat:** Realització d'una festa jove amb la participació del grup Akelarre i les PD Kin K-Cau;
- **Calendarització i durada:** De dissabte 11 de novembre a diumenge 12 de novembre, de 23 a 03 hores;
- **Localització:** Pavelló Poliesportiu Municipal (Avinguda Països Catalans, 57P, 08680, Gironella);

⁹ Extret de la seva pàgina web <https://www.carmanyolapicant.cat/xerrades-per-joves> (Carmanyola Picant, s.f.).

7. ACTIVITATS I CALENDARI

- **Les persones destinatàries:** Persones de totes les edats, però els i les menors de setze anys hauran de venir acompanyats/des d'un/a tutor/a legal;
- **Participants:** Persones de Gironella o voltants, entitat encarregada de gestionar la barra, grup feminista i PD Kin K-Cau;
- **Coordinació:** Aina Alarcon (Ajuntament de Gironella), la brigada, mànager d'Akelarre, PD Kin K-Cau, empresa de seguretat Protecta, empresa Parèntesis Grup, entitat encarregada de gestionar la barra i Núria Roca Lladó (responsable).

Taller sobre plantes medicinals

OBJECTIU ESPECÍFIC: Difondre sabers propis de les bruixes d'abans.

ACTIVITAT DERIVADA 3: Taller sobre plantes medicinals.

EXPLICACIÓ DE L'ACTIVITAT: Serà una caminada pels voltants de Viladomiu Nou, per reconèixer quines plantes tenim a prop de casa nostra i per a què les podem utilitzar. Acabarem fent un taller sobre aquestes plantes, on les participants es podran emportar una petita mostra a casa.

- **Objectiu del qual es deriva:** Organitzar un taller sobre plantes medicinals;
- **Denominació de l'activitat:** Realització d'un taller per aprendre remeis casolans a partir de les plantes que tenim al nostre territori;
- **Data i durada:** Diumenge 12 de novembre, d'11 a 13 hores;
- **Localització:** Torre de l'Amo, de Viladomiu Nou (Torre de l'Amo de Viladomiu Nou, s/n, 08680, Viladomiu Nou);
- **Les persones destinatàries:** Persones de totes les edats;
- **Participants:** Persones de Gironella o voltants i Imma Espel;
- **Coordinació:** Pere Teixidor (Ajuntament de Gironella), Imma Espel, Núria Roca Lladó (responsable).

Feminisme, gèneres i sexualitats

OBJECTIU ESPECÍFIC: Realitzar actes culturals en clau feminista.

ACTIVITAT DERIVADA 4: Dinàmica educativa *Feminisme, gèneres i sexualitats*.

7. ACTIVITATS I CALENDARI

EXPLICACIÓ DE L'ACTIVITAT: És una dinàmica moguda i educativa per parlar sobre el feminisme: què és i per què existeix el moviment; què són els gèneres, quants n'hi ha i quins rols s'atribueixen a cada un; i quantes sexualitats hi ha i per què no hem d'amagar-nos de sentir el que sentim o assetjar a algú perquè sent alguna cosa diferent de tu.

- **Objectiu del qual es deriva:** Organitzar una activitat per a infants que tracti el feminisme, els gèneres i les sexualitats;
- **Denominació de l'activitat:** Realització d'una activitat educativa perquè els infants aprenguin qüestions de feminisme, gènere i sexualitat, per tractar i trencar rols, estereotips i LGTBIQ+ fòbies;
- **Data i durada:** Diumenge 12 de novembre, d'11 a 13 hores;
- **Localització:** Torre de l'Amo, de Viladomiu Nou (Torre de l'Amo de Viladomiu Nou, s/n, 08680, Viladomiu Nou);
- **Les persones destinatàries:** Infants de cinc a dotze anys;
- **Participants:** Infants de Gironella o voltants i Vira Cooperativa;
- **Coordinació:** Lurdes Roset i Marisa Bisbal (Ajuntament de Gironella), Vira Cooperativa i Núria Roca Lladó (responsable).

Les bruixes de Gironella

OBJECTIU ESPECÍFIC: Donar a conèixer part de la nostra història catalana.

ACTIVITAT DERIVADA 1: Musical *Les bruixes de Gironella*.

EXPLICACIÓ DE L'ACTIVITAT: Aquest és un musical creat, protagonitzat i dirigit per a gironellencs, que descriu a nou bruixes, als seus marits, als cònsols del Consell, a un caçador de bruixes i la situació que es va crear entre els vilatans de Gironella de 1620 perquè majoritàriament votessin per tirar endavant un procés de bruixes contra unes veïnes; un procés de turments, presó i penalitzacions econòmiques. Aquesta història, basada en uns fets reals mai explicats, es conforma de trenta-quatre poemes musicats, com si fos música que es pogués escoltar dins de la muralla de l'antiga Gironella del segle XVII.

- **Objectiu del qual es deriva:** Col·laborar amb la Coral Estel amb el seu projecte *Les Bruixes de Gironella*;
- **Denominació de l'activitat:** Col·laboració amb la Coral Estel durant el muntatge i la realització el seu espectacle;

7. ACTIVITATS I CALENDARI

- **Data i durada:** Dissabte 11 de novembre, de 19 a 21 hores i diumenge 12 de novembre, de 18 a 20 hores;
- **Localització:** Local del Blat (Plaça Dr. Armengou, s/n, 08680, Gironella);
- **Les persones destinatàries:** Persones de totes les edats;
- **Participants:** Persones de Gironella o voltants i Coral Estel;
- **Coordinació:** Lluís Vall (Ajuntament de Gironella), Joan Alsina, Junta de la Coral Estel i Núria Roca Lladó (responsable).

8. ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT INTERN

Penso que a l'Ajuntament de Gironella falten persones tècniques, gent experta en els àmbits que treballen les regidories, perquè treballin al costat dels regidors i regidores. I, tot i que potser no serien necessàries a tots els departaments, sí que és veritat que a on més fan falta són a les àrees de cultura i joventut. Així doncs, i per absència d'aquestes persones, l'organització i el funcionament intern de tot el projecte serà a càrrec meu, conjuntament amb els i les coordinadores que he anat citant a les activitats.

Així doncs, com que seré jo la responsable de les activitats, per a una millor organització pròpia, he decidit explicar la coordinació activitat per activitat, per tal de tenir-ho el més controlat possible —encara que sempre hi puguin haver contratemps—.

El sopar de dones l'organitzaria conjuntament amb les treballadores de La Font del Balç. La meva persona de contacte és la Júlia Ribera, una de les sòcies del bar-restaurant. Seria amb ella amb qui tractaria tots els temes i tancaria tots els tractes: menú, menús especials, aforament, temps de cada acte (sopar i concert) i mètode de pagament. En ser un restaurant que funciona habitualment, el servei del sopar el treballaria internament la Júlia. La meva feina seria fer-li saber el nombre de dones que vindran, quines dietes especials s'han de tenir en compte i pagar-la en acabar l'acte.

Si es donés el cas que la regidoria de Polítiques d'Igualtat aporta diners per a finançar part d'aquest sopar, el mètode de pagament s'hauria de gestionar conjuntament amb l'Ajuntament, i s'hauria de pagar, un cop emesa la factura. Si no, amb els diners adquirits de les participants en comprar el tiquet —que s'hauria fet en metàl·lic—, es pagaria directament al restaurant, perquè com ja he dit, és un menú tancat, el preu indicat ja porta l'Impost al Valor Afegit.

Per altra banda, el concert de l'Anna Ferrer l'organitzaria juntament amb la mateixa cantant i la Júlia, per saber què necessiten ambdues parts. Altrament, si fos necessari, també intentaria aconseguir els altaveus, el micròfon, l'equip de so, la cadira i el faristol, però com que a La Font del Balç es fan concerts recurrentment, penso que no seria un problema afegit aconseguir tot el material

8. ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT INTERN

necessari, perquè sabrien on el puc anar a buscar, o que inclús potser el restaurant mateix ja el té.

Pel que fa al mètode de pagament, penso que si la regidoria de Polítiques d'Igualtat ha de col·laborar amb alguna cosa, hauria de ser abonant el preu total d'aquest concert, així, només s'hauria d'emetre una factura, i l'Ajuntament podria abonar l'import indicat. De l'altra manera, jo hauria de parlar amb la Júlia i posar-me d'acord per aclarir d'on surten els 200 euros que costarà el concert. Potser La Font del Balç aporta l'ingrés, potser s'incrementarà el preu de les participants... No ho sé, s'hauria de parlar.

La coordinació amb la Su Fetillera seria merament logística. Uns dies abans, li hauria de dir la quantitat de persones que participaran en l'activitat, i el mateix dia d'aquesta, li hauria d'obrir l'Espai polivalent Sant Tomàs d'Aquino, ensenyar-li la sala que podrà utilitzar i tancar l'Espai, un cop acabada l'activitat. El material va inclòs en el preu, així que ella és l'encarregada de tenir-ho tot a punt i de portar-ho.

En aquest cas, si el taller no es pogués finançar des de la regidoria, serien les mateixes participants qui portarien deu euros i li donarien a la Su, el mateix dia, abans de començar l'activitat. Si, per contra, l'activitat es pogués finançar, des de l'Ajuntament se li abonaria la part corresponent amb una factura, i les participants aportarien l'import restant.

La coordinació logística de les exposicions és més extensa. Uns dies abans, hauré d'anar a la Llibreria Guinó —un comerç local, especialitzat en impressions d'alta qualitat— a imprimir els plafons expositors, que després s'hauran d'anar a col·locar a les estructures necessàries per exposar-les. És probable que per a realitzar els prestatges adients es necessiti l'ajuda d'un fuster, i és convenient fer-ho amb antelació, perquè poden sortir molts imprevistos.

Un cop acabada aquesta feina o simultàniament, amb l'ajuda del regidor o la brigada, s'hauria d'anar a col·locar, a l'escenari de l'Espai Santa Eulàlia, el parlament amb tres cadires i micròfons, que té l'Ajuntament, a més de diferents files de cadires, per tal que els i les assistents puguin seure durant la taula rodona; tanmateix, també s'hauria de parlar prèviament amb els locutors, per si

8. ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT INTERN

requereixen un projector, en cas de necessitar un reforç visual o quelcom més que pugui ser de la seva utilitat i estigui al nostre abast. A més, també s'hauran de fer proves de so, per comprovar que els tres micròfons funcionen correctament.

Així mateix, el dia abans o el mateix dia, hauria de pensar a comprar estovalles, gots, plats i tovallons de paper, bosses de patates, gel, refrescs, cerveses i aigües; i a portar dues taules, bosses d'escombraries i cubells pel gel i per les escombraries. Per consegüent, s'hauria de col·locar una taula amb els llibres d'Ivet Eroles, ja que ha demanat si podria vendre exemplars del seu primer llibre *Dones al marge. Bruixes i altres històries d'estigma i oblit*, i s'hauria de parlar amb ella, per si necessita que li busquem a una persona externa que li vengui els llibres o si s'ho gestionarà ella mateixa. A més a més, poc abans d'acabar l'acte, s'haurà de preparar la segona taula, amb les estovalles, el menjar i el beure pels assistents. Un cop acabat l'acte, s'haurà de recollir l'espai i deixar-lo net, perquè qui vulgui, pugui visitar les exposicions els següents dies.

L'organització del taller de sexualitat és similar al del taller de les compreses de tela. Per aquesta activitat, de la mateixa manera que a l'altra, el material i els recursos necessaris els porta l'empresa Carmanyola Picant, els quals ven, si hi ha alguna interessada entre el públic. I, per tant, la meva funció seria: uns dies abans, dir-li la quantitat de persones aproximades participaran del taller, i el mateix dia d'aquest, li hauria d'obrir el Centre Cívic La Llar, ensenyar-li la sala que podrà utilitzar i tancar l'Espai, un cop acabada l'activitat.

El pagament d'aquesta activitat sí que estaria subvencionat íntegrament per a la regidoria de Polítiques d'Igualtat, així que el mètode de pagament s'efectuaria des de l'Ajuntament, un cop entregada la factura.

Al musical de *Les Bruixes de Gironella*, la meva aportació és merament col·laborativa, així que restaria a la disposició del que em demanés la Junta de la Coral Estel.

Pel muntatge del concert jove, també farà falta la brigada, ja que serà qui haurà de posar les lones de neumàtic al terra del pavelló; dividir l'espai, perquè no

8. ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT INTERN

utilitzarem tota la sala; haurà de muntar l'escenari i col·locar l'aparador amb les neveres per a l'entitat que gestionarà la barra. Parèntesis Grup s'encarrega de l'equip de so i la il·luminació del concert. Jo m'hauré de posar en contacte amb ells, el mànager del grup *Akelarre* i amb les discs-joqueis PD Kin K-Cau, per establir l'hora de les proves de so i anar-los a obrir el Pavelló Poliesportiu Municipal. Així mateix, hauré d'estar en contacte amb l'entitat que gestiona la barra, perquè tingui tot el que necessita, encara que, les begudes i el gel, van a càrrec d'aquesta i serà ella mateixa qui ho compri. Com que és un concert amb entrada lliure, no hi haurà ningú venent tiquets, però sí que hi haurà dos vigilants de seguretat, a l'aguait per si hi ha aldarulls.

El pagament d'aquesta activitat també estaria subvencionat íntegrament per a la regidoria de Joventut, així que el mètode de pagament s'efectuaria des de l'Ajuntament, un cop entregades les factures dels grups de música, l'empresa de seguretat Protecta i l'empresa Parèntesis Grup.

Finalment, la coordinació de l'activitat infantil sobre feminisme, gèneres i sexualitats i del taller sobre plantes medicinals seria simultània i similar a la dels altres tallers. Uns dies abans, hauria de parlar amb la cooperativa que efectuarà el taller infantil i amb l'Imma Espel, per tal d'indicar-los el nombre de participants, i el mateix dia de les activitats, hauria d'anar a obrir la Torre de l'Amo de Viladomiu Nou, ensenyar-los l'espai que poden utilitzar, i tancar l'espai un cop acabades les activitats. Les responsables de cada activitat també portaran el seu material, així que jo només hauria d'estar pendent si necessiten quelcom en concret.

Per acabar, el pagament d'aquestes activitats també estarien subvencionats íntegrament per a les regidories d'Educació i Talent i de Polítiques d'Igualtat, en el cas del taller infantil; i d'Entorn Natural i primer sector, en el cas del taller sobre plantes medicinals. Així doncs, i com en les altres activitats, el mètode de pagament s'efectuaria des de l'Ajuntament, un cop entregades les factures corresponents.

9. COMUNICACIÓ

La campanya de comunicació es dividirà en tres fases: la fase de prellançament, la fase de llançament i la d'execució, i dins de cada fase hi haurà diferents actuacions a fer.

La fase de prellançament de la campanya comptarà amb l'anàlisi de què vull aconseguir, és a dir, «identificar i descriure la situació del fet social sobre el qual vull actuar» (Societat Catalana d'Educació Ambiental, 2010, p. 4) i amb els objectius que vull assolir, tant els generals com els específics. Seguidament, analitzaré el públic objectiu al qual vull arribar amb aquesta campanya. I tal com indica la guia de la Societat Catalana d'Educació Ambiental (2010), la determinació del públic objectiu, condicionarà la selecció dels canals pels quals em comunicaré.

Un cop identificat el públic objectiu de la meva campanya de comunicació, treballaré el contingut del missatge que vull emetre. Aquest missatge pot ser racional o emocional, encara que «és aconsellable que totes les campanyes continguin missatges tant amb càrrega emocional com racional» (Societat Catalana d'Educació Ambiental, 2010, p. 12). També escolliré un logotip, un eslògan i el tipus de recursos, visuals o audiovisuals que emetré. També crearé la identitat que vull que tingui la meva marca, l'impacte i l'àmbit de difusió. I, un cop escollit i treballat tot això, elaboraré el pla d'acció i començarà la fase de llançament de la campanya.

En aquest pla d'acció, dataré i executaré tres de les fases que ha de tenir i definiré els missatges que s'enviaran en cada fase: la fase d'expectació és aquella fase on es prepara al públic per poder compartir la informació que es vol transmetre; la fase d'impacte és aquella fase on s'inclou al públic perquè faci un canvi de pensament sobre què s'està comunicant; i la fase d'avaluació, on avaluaré els resultats i l'impacte de la nostra campanya fins al moment. No efectuaré la fase d'agraïment, ja que no crec que sigui necessari premiar al públic pel seu nou pensament en vers les bruixes. Tot i això, sí que crec que serà necessari fer un missatge d'agraïment a totes les persones que hauran participat de la jornada, un cop aquesta acabi.

9. COMUNICACIÓ

Finalment, un cop tot detallat, difondré la campanya de comunicació, segons la data estipulada, si els terminis s'han complert. Dataré les publicacions en línia i en paper que vulgui fer de la meva jornada, els anuncis als mitjans locals i executaré activitats prèvies a l'esdeveniment, com una presentació del que esdevindrà tota la jornada.

La fase d'execució és la fase de la realització de l'esdeveniment. És el clímax de la campanya, ja que és on es visualitzarà l'èxit o el fracàs de la campanya. És per això, que totes actuacions planejades s'hauran de realitzar amb rigor.

En aquesta fase, s'hauran de monitorar les xarxes socials i fer entrevistes per presentar les activitats previstes, i serà el moment de fer viure una experiència agradable al públic, per tal que tothom surti amb una valoració positiva de les activitats planejades i la feina feta. Finalment, un cop acabada la campanya i passat la jornada, avaluaré tots els resultats obtinguts amb la difusió que s'ha fet i l'impacte rebut, i analitzaré si he complert els objectius proposats inicialment¹⁰.

Per altra banda, ara ja puc preveure i programar quan i quines publicacions es faran en línia i en paper. En paper, m'agradaria fer notícies i reportatges a la revista Aquí Berguedà i a la revista Pànxing Berguedà, Bages, Solsonès, i penjar cartells pel poble i repartir fulletons gratuïts als comerços locals, perquè la gent els pugui agafar, sense cap compromís. En línia, m'agradaria publicar a la pàgina web de l'Ajuntament i al seu Instagram. Penso que no és necessari crear una xarxa social exclusiva per a la jornada, ja que serà molt curta i, com he dit, ocasional. La meva proposta és fer la següent planificació:

	Setmanes OCTUBRE		Dies i setmanes NOVENBRE							
	9/10/23	16/10/23	6/11/23	7/11/23	8/11/23	9/11/23	10/11/23	11/11/23	12/11/23	set. 13/11/2023
Publicacions en línia i paper										
Presentació jornada + publicació notícia web Ajuntament										
Publicació a l'Aquí Berguedà										
Publicació a la revista Pànxing Berguedà, Bages, Solsonès										
Publicació a l'Instagram de l'Ajuntament el cartell de la jornada										
Publicació a l'Instagram de l'Ajuntament el cartell del sopar de dones <i>A fer safareig!</i>										
Publicació a l'Instagram de l'Ajuntament el cartell del concert de l'Anna Ferrer										
Publicació a l'Instagram de l'Ajuntament el cartell de <i>Fes la teva pròpia compresa de tela</i>										
Publicació a l'Instagram de l'Ajuntament el cartell de les exposicions i la taula rodona										
Publicació a l'Instagram de l'Ajuntament el cartell de <i>Descobreix-te</i>										
Publicació a l'Instagram de l'Ajuntament el cartell del concert jove										
Publicació a l'Instagram de l'Ajuntament el cartell del taller sobre plantes medicinals										
Publicació a l'Instagram de l'Ajuntament el cartell de <i>Feminisme, gèneres i sexualitats</i>										
Publicació a l'Instagram de l'Ajuntament el cartell <i>Les bruixes de Gironella</i>										
Publicació d'agraïment a l'Instagram i a la pàgina web de l'Ajuntament										

Taula 3: Planificació de les publicacions en paper i en línia

¹⁰ La campanya de comunicació, planificada a tres mesos vista de l'esdeveniment, és a la pàgina següent.

9. COMUNICACIÓ

		Setmanes AGOST					Setmanes SETEMBRE				Setmanes OCTUBRE					Dies i setmanes NOVEMBRE								
		1/8/23	7/8/23	14/8/23	21/8/23	28/8/23	4/9/23	11/9/23	18/9/23	25/9/23	2/10/23	9/10/23	16/10/23	23/10/23	30/10/23	6/11/23	7/11/23	8/11/23	9/11/23	10/11/23	11/11/23	12/11/23	13/11/23	20/11/23
FASE DE PRELLANÇAMENT	Anàlisi del que vull aconseguir																							
	Anàlisi dels objectius que vull assolir																							
	Anàlisi del públic objectiu																							
	Selecció dels canals de comunicació																							
	Identitat de la marca: logotip, missatge, eslògan i tipus de recursos																							
FASE DE LLANÇAMENT	Elaboració del pla d'acció																							
	Fase d'expectació																							
	Fase d'impacte																							
	Fase d'avaluació																							
	Publicacions en línia i paper																							
FASE D'EXECUCIÓ	Monitorar les xarxes socials																							
	Fer entrevistes per presentar les activitats																							
	Activitats planejades																							
	Avaluació																							

Taula 4: Calendari de la campanya de comunicació

Imatge 2: Cartell principal de la jornada

10. ELS RECURSOS

Com indica el *Manual d'elaboració i avaluació de projectes. Útil pràctic, 25* (Mille Galán, 2015) tots els actes que es vol organitzar, s'han de tenir en compte quins recursos es faran servir, tant els recursos fungibles, que són aquells que es poden consumir; com els no fungibles, que són aquells recursos que s'utilitzen, independentment del deteriorament que pateixen pel seu ús.

En el meu cas, hi ha més recursos no fungibles que fungibles, ja que els recursos fungibles només serien la cartellera i els fulletons de les activitats, i els plats, gots i estovalles del pisolabis de les exposicions.

En canvi, els recursos no fungibles que hauré d'utilitzar són els equipaments, on es duran a terme les activitats: la Torre de l'Amo de Viladomiu Nou, l'Espai Santa Eulàlia, La Font del Balç, el Centre Cívic La Llar, l'Espai polivalent Sant Tomàs d'Aquino, el Local del Blat i el Pavelló Poliesportiu. A més, també comptaré amb els recursos humans de l'Ajuntament com el personal de la brigada, el personal de les diferents regidories que organitzaran les activitats o el personal que gestiona les seves xarxes socials.

11. EL PRESSUPOST

11. EL PRESSUPOST

En aquest apartat, contemplo les despeses i els ingressos de totes les activitats que m'agradaria dur a terme. Les despeses han estat calculades segons la informació rebuda de les diferents persones organitzadores de cada activitat, i els ingressos es farien a través de les diferents regidories, que penso que poden donar diners de les activitats, ja que entren dins els seus àmbits.

En les següents taules, exposo el pressupost. Primer de tot, en vermell, exposo les despeses de les activitats. He arrodonit el pressupost a 6.000 euros, per tenir un bon marge, en cas d'haver de tenir algun imprevist, però el cost total del projecte és de 5.915 euros.

CONCEPTE		DESPESES ACTIVITATS		DESCRIPCIÓ
		TOTAL		
DIVENDRES 10 NOVEMBRE			800,00 €	
Total dones participants Girona				
Sopar de dones, a la Font del Balç	30	20	800,00 €	Cada dona paga el seu sopar. Serà un menú tancat amb aliments de temporada.
Concert de l'Anna Ferrer, a la Font del Balç			200,00 €	És un concert d'una artista local.
DISSABTE 11 NOVEMBRE			4.615,00 €	
Total persones participants				
Taller compreses de tela, a càrrec de Su Fetillera	10	10	100,00 €	Cada participant paga la seva compresa, i només hi ha lloc fins a 10 participants.
Inauguració exposicions i taula rodona professionals, a càrrec d'Ivet Eroles			220,00 €	Explicarà el procés d'escriptura i investigació del seu llibre.
Inauguració exposicions i taula rodona professionals, a càrrec de Carme Xam-mar			220,00 €	Explicarà la història de les bruixes a Catalunya.
Inauguració exposicions i taula rodona professionals, a càrrec de Josep Sánchez			0,00 €	Explicarà els documents que s'han trobat a l'arxiu de Gironella i a les cases de pagès del voltant referent a les bruixes de Gironella i Olvan.
Exposició Som les netes de les bruixes que no vau matar			60,00 €	És una exposició basada en el llibre Brujas, caza de brujas y mujeres (Federici, 2021).
Exposició Com és una bruixa?			60,00 €	És una exposició basada en la imatge que els infants i joves tenen d'una bruixa.
Piscalobis exposicions			70,00 €	Servirem patates de bossa, cerveses, refrescs i aigua.
Xarrada sexualitat femenina, a càrrec de Carmanyola Picant			210,00 €	És una xarrada per assimilar els canvis del propi cos i de les emocions, normalitzar, conscienciar, aclarir conceptes i intercanviar experiències.
Les Bruixes de Gironella, a càrrec de la Coral Estel			0,00 €	És un musical sobre les bruixes de Gironella i Olvan, que fa la coral local de Gironella.
Festa jove amb Akelarre			2.600,00 €	És un grup de versions on les dones tenen el poder, on el seu directe et farà vibrar des del minut 1, repassant els millors hits de la història del rock i del pop i les novetats més fresques del panorama nacional i internacional. Un autèntic pols entre el públic i elles, que et submergirà de ple en una "festa pagana" per a totes les edats.
Festa jove amb D Kín K-Cau			200,00 €	Són dues discjòqueis locals que punxen cançons amb contingut no lasciu cap a les dones.
Sopar artistes			150,00 €	3 Pizzes, 3 braves, 1 pa, tomàquet de sucre, 2 plats d'embotit, 1 coca, aigua, refrescs i cerveses.
Tècnic llums			500,00 €	A càrrec de l'empresa Parentèsis Grup.
Seguretat festa			225,00 €	A càrrec de l'empresa Protecta.
DIUMENGE 12 NOVEMBRE			500,00 €	
Taller de plantes medicinals, a càrrec d'Imma Espel			200,00 €	És una caminada circular de 8km, al voltant de Gironella, per conèixer les plantes que ens envolten i com ens poden beneficiar.
Taller gènere i feminisme, a càrrec de l'empresa Vira			300,00 €	És un taller sobre gènere i feminisme per treballar la importància de la igualtat amb els infants.
Les Bruixes de Gironella, a càrrec de la Coral Estel			0,00 €	És un musical sobre les bruixes de Gironella i Olvan, que fa la coral local de Gironella.
TOTAL				
			5.215,00 €	Pressupost total, sense comptar el sopar de dones i el taller de compreses de tela.
			5.915,00 €	Pressupost total, comptant el sopar de dones i el taller de compreses de tela.
			6.000,00 €	Pressupost estimat, sumant-hi els imprevistos.

Taula 5: Pressupost de les despeses de les activitats

Hi ha dues activitats que pagarien les mateixes participants, així que per fer-ho més visual, he dividit les despeses en dos colors: en color blanc, trobem les despeses que es pagarien a través de les regidories del mateix ajuntament; i en color blau, trobem les despeses que haurien de pagar les participants de l'activitat. Tot i això, la regidoria de Polítiques d'igualtat, potser podria aportar alguna participació econòmica, per tal que el cost fos menor.

El musical, com que és la mateixa entitat promotora i organitzadora qui paga totes les despeses, el cost per l'Ajuntament, en aquest cas, és zero.

11. EL PRESSUPOST

La despesa dels recursos no fungibles no està contemplada perquè tant els equipaments com els recursos humans són propietat de l'Ajuntament, és a dir, són despeses invariables, que ja estan contemplades a les nòmines anuals que cobra el personal de l'Ajuntament, no suposa una despesa afegida a les activitats que hi haurà planejades, i, per tant, les regidories no hauran d'aportar cap tipus de valor econòmic. Per altra banda, la cartellera i fulletons que s'imprimirien, tampoc suposen cap cost afegit, ja que l'Ajuntament té una impremta pròpia on pot fer les impressions pertinents.

A la següent taula, en verd, contemplo la participació econòmica que hauria de fer cada regidoria, i que hauria de pressupostar en el seu pressupost anual.

El cost total de les activitats, en cas que la regidoria de Polítiques d'Igualtat no col·labori amb les dues activitats proposades a l'inici és de 5.215 euros.

INGRESSOS ACTIVITATS					
CONCEPTE			TOTAL	REGIDORIA	
DIVENDRES 10 NOVENBRE				800,00 €	
	Total dones Participants	€/dona			
Sopar de dones, a la Font del Balç	30	20	600,00 €	Polítiques d'igualtat	
Concert de l'Anna Ferrer, a la Font del Balç			200,00 €	Polítiques d'igualtat	
DISSABTE 11 NOVENBRE				4.615,00 €	
	Total persones Participants	€/persona			
Taller compreses de tela, a càrrec de Su Fetllera	10	10	100,00 €	Polítiques d'igualtat	
Inauguració exposicions i taula rodona professionals, a càrrec d'Ivet Eroles			220,00 €	Cultura, festes i patrimoni	
Inauguració exposicions i taula rodona professionals, a càrrec de Carme Xam-mar			220,00 €	Cultura, festes i patrimoni	
Inauguració exposicions i taula rodona professionals, a càrrec de Josep Sánchez			0,00 €	Cultura, festes i patrimoni	
Exposició Som les netes de les bruixes que no van matar			60,00 €	Cultura, festes i patrimoni	
Exposició Com és una bruixa?			60,00 €	Educació i Talent; Cultura, festes i patrimoni	
Piscolabis exposicions			70,00 €	Cultura, festes i patrimoni	
Xarrada sexualitat femenina, a càrrec de Carmanyola Picant			210,00 €	Educació i Talent; Polítiques d'igualtat	
Les Bruixes de Gironella, a càrrec de la Coral Estel			0,00 €	Cultura, festes i patrimoni	
Festa jove amb Akelarre			2.600,00 €	Juventut	
Festa jove amb D Kin K-Cau			200,00 €	Juventut	
Sopar artistes			150,00 €	Juventut	
Tècnic llums			500,00 €	Juventut	
Seguretat festa			225,00 €	Juventut	
DIUMENGE 12 NOVENBRE				500,00 €	
Taller de plantes medicinals, a càrrec d'Imma Espel			200,00 €	Entorn Natural i Primer sector	
Taller gènere i feminisme, a càrrec de l'empresa Vira			300,00 €	Educació i Talent; Polítiques d'igualtat	
Les Bruixes de Gironella, a càrrec de la Coral Estel			0,00 €	Cultura, festes i patrimoni	
TOTAL					
			455,00 €	Polítiques d'igualtat	
			630,00 €	Cultura, festes i patrimoni	
			3.675,00 €	Juventut	
			200,00 €	Entorn Natural i Primer sector	
			255,00 €	Educació i Talent	
			5.215,00 €	Pressupost total, sense comptar el sopar de dones i el taller de compreses de tela.	

Taula 6: Pressupost dels ingressos de les activitats

BIBLIOGRAFIA

- Ajuntament de Gironella. (s.f.). *Història*. Obtenido de Ajuntament de Gironella: <http://gironella.cat/municipi/historia>
- Ajuntament de Gironella. (s.f.). *Situació geogràfica*. Obtenido de Ajuntament de Gironella: <https://www.gironella.cat/municipi/situacio-geografica>
- Alcoberro, A., & Roma, J. (2007). *Per bruixa i metzinera. La cacera de bruixes a Catalunya*. Recollit de Museu d'Història de Catalunya: https://www.mhcat.cat/exposicions/exposicions_en_linia/per_bruixa_i_metziner_a
- Busquets i Castella, J. (1994). *Un procés de bruixes a Gironella i Olvan*. L'Erol.
- Carmanyola Picant. (s.f.). *Carmanyola Picant*. Obtenido de <https://www.carmanyolapicant.cat>
- Castell i Granados, P. (9 / desembre / 2013). *Orígens i evolució de la cacera de bruixes a Catalunya (segles XV-XVI)*. Recollit de Dipòsit digital: <http://hdl.handle.net/2445/51863>
- Castell i Granados, P. (2018). *La caza de brujas en Cataluña: un estado de la cuestión*. Obtenido de Dipòsit digital: <http://hdl.handle.net/2445/136295>
- Castell i Granados, P. (2021). *L'articulació local de la cacera de bruixes a Catalunya (segles XV-XVII)*. Plecs d'història local, 180. <https://raco.cat/index.php/Plecs/issue/view/29413>.
- Christensen, B. (Director). (1922). *Häxan* [Pel·lícula]. Dinamarca.
- Eroles Palacios, I. (2021). *Dones al marge. Bruixes i altres històries d'estigma i oblit*. Juneda: Editorial Fonoll, SL.
- Fajardo Sánchez, L. (29 / 05 / 2015). *Del Malleus Maleficarum a los Femicidios Actuales. Oñati Socio-Legal Series, 5(2), 472-497*.
- Federici, S. (2021). *Brujas, caza de brujas y mujeres*. Madrid: Traficantes de sueños.
- Frigolé Reixach, J. (juliol, 2006). *Dones que anaven pel món. Estudi etnogràfic de les trementinaires de la Vall de la Vansa i Tuixent*. Barcelona: Perifèria. Revista de recerca i investigació en antropologia.
- Gilliam, T., & Jones, T. (Directors). (1975). *Los caballeros de la mesa cuadrada y sus locos seguidores* [Pel·lícula].
- González Hualda, L. (03/06/2016). *Proposta d'organització de la desena edició de l'esdeveniment Nit Jove del Centre d'Esplai l'Estel*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Institut d'Estadística de Catalunya. (2023). *Gironella (Berguedà)*. Obtenido de Idescat: <https://www.idescat.cat/emex/?id=080924&lang=es>
- Institut d'Estudis Catalans. (2022). *Femicidi*. Obtenido de Diec2: <https://dlc.iec.cat/Results/ShowEsmenes?idE=0112913&type=1>

- Kramer, H., & Sprenger, J. (1999). *Malleus maleficarum. El martillo de las brujas*.
- La Font del Balç. (18 de 05 de 2023). *La Font del Balç*. Obtenido de Instagram: <https://www.instagram.com/lafontdelbalc/>
- Llamas i Mantero, A. (1989). *LES LLEGENDES DE BRUIXES A BURRIAC: Un intent vers la seva comprensió*. Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria, Núm. 34, p. 28-39, <https://raco.cat/index.php/FullsMASMM/article/view/115826>.
- Mille Galán, J. (2015). *Manual d'elaboració i avaluació de projectes. Útil pràctic, 25*. Barcelona.
- Roig, J. (2006). *Espill, edició, traducció i comentaris d'Antònia Carré*. Barcelona: Quaderns Crema.
- Roma, J. (2007). *Per bruixa i metzinera. La cacera de bruixes a Catalunya. La bruixeria en la cultura popular catalana*. Recollit de Museu d'Història de Catalunya: https://www.mhcat.cat/recursos_i_recerca/biblioteca_chcc_publicacions/publicacions_del_museu/per_bruixa_i_metzinera_la_cacera_de_bruixes_a_catalunya
- Roselló Cerezuela, D. (2004). *Diseño y evaluación de proyectos culturales. De la idea a la acción* (Vol. 10a ed). Barcelona: Ariel.
- Societat Catalana d'Educació Ambiental. (2010). *Fem campanya. La nostra campanya de comunicació pas a pas*. Recollit de Ajuntament de Barcelona: <https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/91337/1/10954.pdf>
- Torres i Sociats, J. (2010). *Bruixes a la Catalunya interior. Lluçanès, Osona, Bages, Moianès i Berguedà*. Sant Vicenç de Castellet: Farell Editors.
- United Nations. (2015). *THE 17 GOALS*. Recollit de United Nations: <https://sdgs.un.org/goals>
- Vilanova Claudín, J. (2017-2018). *Naixement, vida i (no) mort de les bruixes*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Vira Cooperativa. (2023). *Som Cooperativa*. Obtenido de Vira Cooperativa: <https://vira.coop/qui-som/#cooperativa>
- Vives Ramon, F. (2020-2021). *La caça de bruixes: una mirada des de la perspectiva de gènere*. Mallorca: Universitat de les Illes Balears.
- Wikipedia® (Viquipèdia™). (28 / 05 / 2022). *Gironella*. Recollit de Viquipèdia: <https://ca.wikipedia.org/wiki/Gironella>